

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Riktlinjer för familjehemsvård

Beslutsdatum <i>(läggs in efter beslut)</i>	2019-03-06
Diarienummer	2018SCN/0040
Reviderat	
Lagstadgat styrdokument	-
Ersätter styrdokument	Riktlinjer för familjehemsvård år 2014
Uppföljning	Årsvis
Ansvar	Socialnämnden/ socialchef

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Innehållsförteckning

Inledning	5
Syfte och omfattning	5
Utgångspunkter för arbetet.....	5
Barnperspektivet	5
Samverkan	6
Bemötande	6
Delaktighet	6
Våld i nära relation	7
Vision	8
Lagstiftning	8
Rapporteringskyldighet/lex Sarah	8
Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd	9
Socialstyrelsens handböcker och andra publikationer	10
Barnkonventionen och barns rättigheter	10
Bestämmelser om barns bästa och barns rätt till delaktighet	10
Barnperspektivet, barnets perspektiv och barnrättsperspektivet	12
Dokumentation	12
Socialtjänstens dokumentationsskyldighet	12
Dokumentation utifrån tjänstemannaansvaret	12
Barns behov i centrum- BBIC	13
Barnets akt	13
Familjehemmets akt	13
Arbetssätt	14
Förhållningssätt	14
Definitioner.....	15
God vård	15
Familjehem	15
Privatplacering	15
Familjehem	16
Rekrytering av familjehem	16
Konsulentstödda familjehem	17
Familjehemsutredning	18
Om det tilltänkta hemmet inte kan godkännas	20
Förbud eller begränsning mot att ta emot familjehemsbarn	21

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Utbildning och handledning	21
Avtal	21
Försäkringar	22
Ersättningar	22
<i>Arvode</i>	22
<i>Omkostnad</i>	22
<i>Barnets pensionsförmån</i>	22
<i>Arv och testamente</i>	23
<i>Föräldrars ersättningsskyldighet till kommunen</i>	23
Sekretess	23
Inför placering i familjehem.....	23
Barnets delaktighet	24
Vårdnadshavarnas ställning	24
<i>SoL</i>	24
<i>LVU</i>	24
Vårdplan	25
Genomförandeplan	25
Placering av syskon	26
Folkbokföring	26
Hemlig vistelseort	26
Barnets namn	26
Barnets utrustning	27
Skola och förskola	27
Socialförsäkringsförmåner	28
Hälso- och sjukvård	28
Överförmyndaren	29
Passmyndigheten	29
Placering över nationsgränser	29
Under placering i familjehem	30
Uppföljning av vården	30
Barnets kontakt med socialtjänsten	31
Övervägande	31
Omprovning	32
Barnomsorg och skola	32
Umgänge	33
Umgängesbegränsning enligt LVU	34
Risker och missförhållanden	35
<i>Faktorer som kan förebygga missförhållanden för placerade barn</i>	35
<i>Åtgärder vid misstänkta eller konstaterade missförhållanden</i>	35

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Barn i behov av särskilt stöd	36
Flyttningsförbud	37
Förändringar vid placering i familjehem	38
Förändringar i vården	38
Omplacering	38
<i>SoL och barn över 15 år</i>	<i>39</i>
<i>LVU</i>	<i>39</i>
Vid större förändringar i ett familjehem	39
Överflytt till annan kommun	39
Vårdnadsöverflytt	40
Adoption av familjehemsplacerade barn	40
<i>ANSVARSFÖRDELNING OCH SAMVERKAN</i>	<i>41</i>
Vårdens upphörande	42
SoL	42
LVU	42
Planering inför vårdens upphörande	42
När barnet blir myndig	43
Socialnämnden ansvar efter avslutad vård	44
Uppföljning med eller utan samtycke	44
Uppföljning	45

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Inledning

Riktlinjerna omfattar handläggning och dokumentation av ärenden inom socialtjänstens område familjehemsvård. Riktlinjerna är ett komplement till *Riktlinjer för barn och unga*.

Syfte och omfattning

Syftet med riktlinjerna är att ge handläggare som arbetar i familjehemsvården ett arbetsverktyg som kan ge dem stöd i deras arbete med rättssäker handläggning för barn och unga som familjehems placeras. Syftet är även att ge politiker en vägledning i arbetet för att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling inom familjehemsvården. Vidare avser även riktlinjerna att informera kommunens medborgare om vad som gäller inom området. Utöver riktlinjerna finns också interna rutiner, checklistor och mallar som mer detaljerat beskriver arbetsgången i olika typer av ärenden. Riktlinjerna omfattar barn och unga som är placerade i familjehem med stöd av socialtjänstlagen (SoL), lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) samt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Utgångspunkter för arbetet

Enligt portalparagrafen 1 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) ska samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten ska under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten ska bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Nedan följer några centrala utgångspunkter som ska genomsyra arbetet inom socialnämndens verksamheter.

Barnperspektivet

Socialnämnden ska i samtliga beslut och åtgärder som direkt eller i förlängningen berör barn ha ett barnperspektiv som sätter det enskilda barnet i centrum. Allt arbete vid socialnämnden ska bedrivas i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Arbetet ska även följa bestämmelserna i 1 kap. 2 § SoL om att särskilt beakta barnets bästa, som utgår från artikel 3 i barnkonventionen, samt 11 kap. 10 § SoL om barnets rätt att komma till tals. Barn som är över 15 år fylla har rätt att föra sin egen talan i ärenden som rör handläggning enligt socialtjänstlagen. Dessa bestämmelser finns även reglerade i LVU och LSS.

Barnperspektivet innebär att arbetet ska göras med särskild beaktning till barnets situation, behov, intressen och åsikter. I det ingår även att göra en bedömning av vilka konsekvenser ett visst beslut kan få för barnet. Vid en intressekonflikt mellan vuxna och barn ska barnets bästa ha företräde. Barnperspektivet ska genomsyra arbetet i handläggningen och barnets perspektiv

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

ska tydligt framgå i överväganden och omprövningar av vården. För mer om barnets bästa i handläggning och dokumentation av barn och unga inom socialtjänsten se rådande lagstiftning 1 kap. 2 § SoL och 5 kap. SoL samt:

- Värmdö kommuns riktlinjer för barn och unga (2018)
- Socialstyrelsens vägledning *Dokumentation av barnets bästa inom socialtjänsten* (2012).
- Socialstyrelsens handbok *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten* (2015).
- Socialstyrelsens handbok *Barn och unga i familjehem och HVB* (2013)

Samverkan

Samverkan är centralt för socialnämndens verksamheter, såväl intern som extern samverkan. Detta för att skapa en helhetssyn på den enskildes behov och förmåga samt på hur behoven bäst kan tillgodoses. Av 3 kap. 1 § SoL framgår att socialtjänsten har till uppgift att medverka i samhällsplanering och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda för att främja goda miljöer i kommunen samt att informera om socialtjänsten. Det innebär exempelvis att socialnämnden aktivt skall verka för uppsökande verksamhet och sociala insatser riktade mot barn. Myndigheternas skyldighet att vara varandra behjälpliga och samverka regleras även i 8 § FL. I de fall ett ärende berör våld i nära relation krävs en god intern samverkan för att säkerställa att den våldsutsatta får det stöd och skydd som motiveras av våldet. Vidare ska socialnämnden särskilt beakta och säkerställa en god samverkan vid överföring mellan enheter inom kommunen för ungdomar som fyller 19 år. För att underlätta övergången kan det vara nödvändigt att socialsekreterare från olika enheter arbetar tillsammans med den unge under en övergångsperiod.

Bemötande

Av 1 kap. 1 § SoL framgår att socialtjänstens verksamhet ska bygga på respekt för människans självbestämmanderätt och integritet. Varje individ ska i kontakt med socialtjänsten få ett respektfullt och förtroendeingivande bemötande. Viktigt är också att beslut, utredningar och annan dokumentation utformas objektivt och med respekt för den enskilde. Information om socialtjänstens verksamhet ska finnas tillgänglig och handläggare ska erbjuda hjälp att förmedla informationen utifrån den enskildes behov.

Socialtjänsten har enligt 6 § FL en serviceskyldighet som innebär att den enskilde ska få upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp i frågor som rör verksamhetsområdet. Hjälp och stöd ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till den enskildes behov. Om någon enskild av misstag vänder sig till fel myndighet bör myndigheten hjälpa den enskilde till rätta.

Delaktighet

Den enskildes rätt till delaktighet i handläggning och insatser är en viktig princip inom socialtjänstens arbete och är avgörande för den enskildes rättssäkerhetsskydd. Den enskildes rätt till delaktighet innebär att utredning och insatser ska genomföras tillsammans med den

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

enskilde och att stor vikt ska läggas vid den enskildes inflytande och självbestämmande. Rätten till delaktighet medför också att den enskilde har rätt att under ärendets gång få ta del av dokumentation samt att få antecknat om den enskilde anser att någon uppgift är felaktig.

Den enskilde ska i kontakt med socialtjänsten rutinmässigt:

- Erbjudas att ha med sig en annan person på möten (t ex närstående, stödperson eller kontaktperson)
- Informeras skriftligt eller muntligt om sina rättigheter att få ta del av sin journal
- Informeras om möjligheten att överklaga beslut

Våld i nära relation

Av 5 kap. 11 § SoL framgår att socialnämnden:

- Ska verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp
- Särskilt ska beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation
- Ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver
- Särskilt ska beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver

Personal som arbetar inom socialtjänsten ska ha relevant kunskap om våldets mekanismer och kunna bemöta en person som är våldsutsatt utifrån dennes situation. Alla socialsekreterare som arbetar med barn och unga ska ha teoretiska kunskaper för att kunna göra en initial bedömning om det föreligger omedelbar risk för våld eller hot om våld. Om det finns risk för hot och våld ska en risk- och säkerhetsbedömning göras. Socialsekreterare ska använda sig av FREDA-kortfrågor för att kunna identifiera våld. Vid misstanke om att en person i kontakt med socialtjänsten är utsatt för våld av en närstående ska personen erbjudas kontakt med handläggare som särskilt ansvarar för att utreda och följa upp insatser gällande våld i nära relation. Om den våldsutsatta är aktuell inom flera enheter kan samhandläggning krävas, dvs. att socialsekreterare från olika enheter bedömer en våldsutsatt persons ärende utifrån ett helhetsperspektiv och utifrån sina specifika ämnes- och kompetensområden.

Se även:

- Socialstyrelsens föreskrifter *Våld i nära relation (SOSFS 2014:4)*
- Värmdö kommuns *Riktlinjer för Våld i nära relation*.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Vision

Familjehemsvården i Värmdö kommun ska ge barn och unga samma förutsättningar som andra barn att utvecklas utifrån bästa möjliga förmåga och få möjlighet att utifrån sina drömmar skapa en positiv livsresa. Familjehem i Värmdö kommun ska se varje barns inneboende resurser och få stöd och handledning till att främja och vägleda barnet.

Genom forskning och erfarenhet vet vi att familjehemsplacerade barn ofta möter större utmaningar än de barn som växer upp i sin egen familj. Därför vill familjehemsvården erbjuda goda livsvillkor i familjehemmen där skolgång och hälsa står i fokus. Detta för att dessa områden ger bästa förutsättningen för framtiden när familjehemsvården inte längre finns kvar i barnets liv.

Familjehemsvården vill rekrytera familjer med extra rum, både i hjärtat och i hemmet, som finns till för barnet oavsett hur länge det behövs. För att möjliggöra det vill vi ge uppmuntran, professionell handledning och utbildning.

Lagstiftning

Nedan redovisas lagstiftning, föreskrifter, allmänna råd som ligger till grund för riktlinjerna. För en mer detaljerad beskrivning av respektive lagstiftning se Värmdö kommuns riktlinjer för barn och unga.

Förutom nedanstående tillkommer även FN:s konvention om barns rättigheter, barnkonventionen.

- Socialtjänstlagen (2001:453) SoL
- Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52) LVU
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387) LSS
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) OSL
- Socialtjänstförordningen (2001:937) SoF
- Förvaltningslagen (2017:900) FL
- Föräldrabalken (1949:381) FB
- Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (1994:137) LMA
- Lag om god man för ensamkommande barn (2005:429)

Rapporteringskyldighet/lex Sarah

Alla som arbetar inom socialnämndens verksamheter ska medverka till att den verksamhet som bedrivs är av god kvalitet. Den som fullgör uppgifter inom verksamheten ska genast rapportera om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande, som rör den som får, eller kan komma i fråga för, insatser inom verksamheten.

Med missförhållanden, som ska rapporteras enligt 14 kap. 3 § SoL, ska avses såväl utförda handlingar som handlingar som någon av försummelse eller av annat skäl har underlåtit att utföra och som innebär eller har inneburit ett hot mot eller har medfört konsekvenser för

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

enskildas liv, säkerhet, fysiska eller psykiska hälsa. Med en påtaglig risk för ett missförhållande, som också ska rapporteras, ska avses att det är fråga om en uppenbar och konkret risk för ett missförhållande.

Hantering av missförhållanden och avhjälpande av missförhållanden kallas lex Sarah. Syftet med lex Sarah är att kontinuerligt utveckla verksamheter, rätta till eventuella missförhållanden samt förhindra att liknande missförhållanden uppkommer igen. Syftet är vidare att bidra till att den enskilde får insatser av god kvalitet och att skydda den enskilde från missförhållanden.

Om en rapport sker i en enskild verksamhet som arbetar på uppdrag av socialnämnden ska nämnden informeras om detta. Nämnden behöver i det fallet följa upp den enskildes situation, hur placeringen fungerar eller om den enskilde behöver någon annan form av insats.

Se även:

- Socialstyrelsens handbok *Lex Sarah- Handbok för tillämpningen av bestämmelserna om lex Sarah* (2014)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om lex Sarah (SOSFS 2011:5)
- Värmdö kommuns *Lokala handbok gällande lex Sarah, Omsorg- och välfärdssektorn*

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd

Föreskrifter är bindande regler som bestämmer hur någon ska handla. Allmänna råd innehåller rekommendationer om hur en författning kan eller bör tillämpas för att uppnå de mål som avses i författningen.

- SOSFS 1997:15 Tillämpningen av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga
- SOSFS 2008:30 Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning av ärenden som gäller unga lagöverträdare
- SOSFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- HSLF-FS 2017:51 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd allmänna råd om socialnämndens ansvar för vissa frågor om vårdnad, boende och umgänge
- SOSFS 2014:4 Socialstyrelsens föreskrifter om Våld i nära relation
- SOSFS 2014:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS. Tillägg föreskrift HSLF-FS 2016:89
- SOSFS 2014:6 Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning och dokumentation av ärenden som rör barn och unga
- HSLF-FS 2017:47 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd om socialnämndens ansvar vid behov av ny vårdnadshavare
- SOSFS 2012:11 Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Socialstyrelsens handböcker och andra publikationer

- Vårdnad, boende och umgänge (2012)
- Om barnet behöver en ny vårdnadshavare (2006)
- Grundbok BBIC (2015)
- Metodstöd för BBIC (2015)
- BBIC i praktiken – att knäcka koden (Studentlitteratur 2006)
- Barn och unga som begår brott – handbok för socialtjänsten (2009)
- Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten (2015)
- Dokumentation av barnets bästa inom socialtjänsten (2012)
- Barn och unga i familjehem och HVB (2013)
- Ensamkommande barn och unga- (2016)
- SKL cirkulär 17:52 ersättning familjehem 2018 (uppdateras årligen)
- Bra-fam, Socialstyrelsen bedömningsmetod för rekrytering av familjehem
<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2014/2014-2-5>
- Placerade barn skolgång och hälsa (2013)

Barnkonventionen och barns rättigheter

Barnkonventionen, FN:s konvention om barns rättigheter, är ett etiskt grunddokument som uttrycker världssamfundets syn på barn och ungdomar i vår tid. Sverige har ratificerat barnkonventionen genom beslut i riksdag och därmed förpliktigt sig att vidta alla lämpliga åtgärder för att stärka barns ställning. Barnkonventionen bygger på fyra principer:

- Barnet ska skyddas mot alla former av diskriminering
- Barnets bästa ska beaktas i alla beslut
- Barn har rätt till liv och utveckling
- Barnet ska ha rätt att säga sin mening och få den respekterad

Principerna i barnkonventionerna har lagts in i lagstiftningen för att säkra att barns rättigheter beaktas. Principen om barnets bästa innebär att varje beslut som rör ett barn måste grunda sig på en bedömning om vad som är bäst för barnet.

Bestämmelser om barns bästa och barns rätt till delaktighet

Bestämmelser om att barnets bästa ska beaktas särskilt vid åtgärder som rör barn finns i 1 kap. 2 § SoL och i 6 a § LSS.

Bestämmelser om att vad som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn finns i 1 kap. 2 § SoL. Bestämmelser om att ett barn ska få relevant information och möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör honom eller henne finns i 11 kap. 10 § SoL, 8 § LSS och i 36 § LVU. Bestämmelser om att ett barns åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad finns i 11 kap. 10 § SoL, 8 § LSS samt i 36 § LVU. Bestämmelser finns integrerade under handlägningsförfarandet längre fram i riktlinjerna.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Av dokumentationen ska det framgå vilka åsikter som barnet eller den unge har fört fram. Om barnet eller den unge inte har fört fram sina åsikter i frågor som gäller honom eller henne, ska det framgå hur den som bedriver socialtjänst har gått tillväga för att så långt möjligt klarlägga barnets eller den unges inställning på annat sätt. Av dokumentationen ska det också framgå hur den som bedriver socialtjänst har tagit hänsyn till barnets eller den unges åsikter i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad (11 kap. 10 § första stycket SoL, 36 § första stycket LVU).

Ovanstående betyder att socialnämnden är skyldig att ge barnet eller den unge relevant information anpassad till barnets ålder och mognad. Det betyder också att barnet ska vara en del av utredningen och att flera samtal ska hållas med barnet. Det är en förutsättning för att barn och unga ska kunna vara delaktiga och ha en uppfattning om de åtgärder som rör dem. Barn och unga har rätt att framföra åsikter och ska ges möjlighet att framföra sina åsikter. Om barnet eller den unge inte framför sina åsikter ska socialtjänsten på ett långtgående sätt försöka klarlägga barnets uppfattning, exempelvis genom samtal med förskola/skola närstående eller företrädare för barnet.

Ett barn som har fyllt 15 år har rätt att föra sin egen talan i mål och ärenden enligt denna lag. Ett barn som är yngre får höras i domstol, om barnet inte kan antas ta skada av det.

Det innebär att den unge exempelvis kan framföra att det vill avsluta sin placering. Om den unge vårdas med stöd av LVU kan denne själv initiera att vården ska upphöra enligt 21 § LVU. När det gäller yngre barn ska hänsyn tas till deras vilja och deras utsagor ska tillmätas betydelse.

Enligt föräldrabalkens regler har vårdnadshavare rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barn och ungas personliga angelägenheter (6 kap. 11 § FB). Det betyder att vårdnadshavare har rätt att ta del av information rörande barnet eller den unge. Denna rätt minskar ju äldre barnet blir. Barn ska skyddas om uppgifter som de lämnar kan missbrukas av en vårdnadshavare, exempelvis genom att vårdnadshavaren straffar barnet för att denne har lämnat uppgifter till socialnämnden. Detta medför att uppgifter som barn lämnar kan sekretessbeläggas med stöd av 12 kap. 3 § OSL.

I 12 kap. 3 § OSL finns bestämmelser om sekretess i förhållande till vårdnadshavare oavsett barnets ålder, vilket innebär att socialnämnden i vissa fall behöver göra en *menprövning* gällande information som barnet lämnar. Vid en menprövning behöver handläggaren ta ställning till om menet är betydande, som exempelvis att barnet kan komma att lida allvarligt genom att skadas fysiskt, psykiskt eller på annat sätt om vårdnadshavaren får del av uppgifterna. Barnet eller den unge har också rätt att få insyn i sin egen akt, dock finns vissa bestämmelser om information som rör andra i akten och en prövning behöver göras om den informationen ska lämnas ut.

Barn ska behandlas som subjekt med egna rättigheter. Barns rätt att komma till tals är lagstadgad och kraven på att inhämta barnets inställning har skärpts oavsett vårdnadshavares samtycke. I 11 kap. 2 § SoL anges att barnet får höras utan vårdnadshavares samtycke och

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

utan att vårdnadshavare är närvarande. Detsamma gäller vid en utredning på socialnämndens initiativ om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 7 eller 8 § FB.

Barnperspektivet, barnets perspektiv och barnrättsperspektivet

Barnperspektivet innebär dels att försöka se olika beslutsalternativ ur barnets synvinkel och dels att försöka ta reda på hur barnet uppfattar och upplever sin situation och eventuella förändringar. Detta innebär att följderna av ett beslut för ett enskilt barn noga ska analyseras.

Barnets perspektiv och de vuxnes perspektiv går inte alltid hand i hand och kan ibland stå i motsatsförhållande till varandra. Barn kan inte ses isolerade från sina föräldrar och omvänt. Genom att de vuxna får bästa möjliga stöd av socialtjänsten tillgodoses också barnets intresse. Vid en intressekonflikt mellan barnet och de vuxna ska barnets intresse ha företräde.

Barnrättsperspektivet innebär att se barnets rättigheter utifrån lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd inom ramen för den sociala barn och ungdomsvården. Barn vet inte sina rättigheter och IFO/ Barn, unga och familjeenhetens uppgift är att företräda barnet.

Dokumentation

Socialtjänstens dokumentationsskyldighet

I socialtjänstens verksamheter finns skyldighet att dokumentera. I 11 kap. 5 § SoL framgår att handläggningen av ärendet samt genomförandet av stöd, vård och behandling ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden skall förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem.

Dokumentationen är en förutsättning för den enskildes rättssäkerhet. Det som kommit fram i en utredning om den enskilde och som är av betydelse för bedömning och beslut i ett ärende ska dokumenteras. Myndigheter ska förhålla sig respektfullt under dokumentationen och den enskildes rätt till delaktighet ska beaktas. I 11 kap. 6 § SoL framkommer också att de som berörs av anteckningar bör hållas underrättade om journaler och andra anteckningar som förs om denne. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig skall detta antecknas.

Föreskrifter kring dokumentationsreglerna är mer detaljstyrda och talar om hur något ska dokumenteras och hur ett ärende ska följas. Alla som arbetar vid IFOs barn och ungdomsenhet förutsätts läsa eller på annat sätt ta del av föreskrifter och allmänna råd.

Journalanteckningar som görs i samband med möten med barn, vårdnadshavare eller andra personer bör begränsas till uppgifter om vilka personer som deltagit, vilka frågor som behandlats och vad mötet resulterade i.

Dokumentation utifrån tjänstemannaansvaret

Dokumentationen är viktig även för handläggarnas egen skull, det individuella tjänstemannaansvaret medför att den enskilde tjänstemannen är ansvarig för innehållet i de

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

anteckningar som denne skriver. Därför har dokumentationen betydelse även för handläggares rättsliga ställning som rör det enskilda ärendet och ärendets handläggning (prop. 2004/5:39).

Barns behov i centrum- BBIC

Barns behov i centrum - BBIC är ett handlägnings- och dokumentationssystem för utredning och uppföljning av barn och ungdom. BBIC tar utgångspunkt i ett antal grundprinciper. Grundprinciperna ska utgå från barnets rättigheter och där barnets bästa skall vara avgörande, sträva efter likvärdiga möjligheter för varje barn, präglas av en helhetssyn på barnet och dess situation, göra barnet dess familj och nätverk delaktiga. Arbetet med barn skall ske i samverkan med andra professioner och verksamheter, bygga på evidensbaserad praktik, motverka svårigheter och stärka resurser samt systematiskt följa barnet och dess insatser. BBIC ska användas i hela ärendeprocessen, från det att ärendet aktualiseras till dess att insatsen avslutas, för mer detaljerad kunskap om BBIC se Värmdös riktlinjer för barn och unga (2018).

Barnets akt

Till barnets akt hör utredning enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL samt familjehemsutredning, beslut om vård, journalanteckningar om hur vården fortlöper, vård- och genomförandeplaner, överväganden, omprövningsbeslut, beslut angående umgänge m.m.

Barnet ska (utifrån adekvat ålder) informeras om sin rätt att ta del av handlingar som rör honom eller henne.

Handlingar som gäller placerade barn är undantagna från bestämmelserna om gallring i socialtjänstlagen (12 kap. 4 § SoL). Syftet med bestämmelsen är att barnet senare i livet ska kunna ta del av uppgifter om sin barndom och uppväxt, varför det blivit placerat och hur förhållandena varit under placeringen. För att detta ska vara möjligt behöver allmänna uppgifter om familjehemmet finnas i barnets personakt.

Familjehemmets akt

Personakt för familjehem läggs upp så snart utredning inletts och oavsett om familjen kommer att anlitas eller inte. Aktledare är kvinnan i hushållet och det är även denna som sedan är betalningsmottagare (om inget annat bestäms). I familjehemsakten förvaras all dokumentation som rör familjehemmet och dess medlemmar, men inte om andra familjehemsplacerade barn.

Om familjehemsutredningen avbryts eller om utredningen inte leder till placering ska redogörelse för orsaken dokumenteras i familjehemsakten.

Avtalet med familjehemmet om de villkor som ska gälla för uppdraget förvaras i familjehemsakten, såsom planer och ekonomiska överenskommelser som upprättas i efter hand. I familjehemsakten dokumenteras också viktiga personliga uppgifter om familjehemmet som inte direkt berör vården av barnet.

Utredningar och beslut med anledning av anmälan mot familjehem dokumenteras och förvaras i familjehemmets personakt. Barnet har om det bedöms lämpligt rätt att ta del av

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

handlingar i familjehemmets akt när det gäller uppgifter som rör barnet. Om uppgifter framkommit som påverkar barnets förhållandens ska resultatet av utredningen och beslut delges vårdnadshavaren. Kopia av utredningen förvaras då även i barnets personakt.

Handlingar om familjehem hanteras i enlighet med bestämmelserna i 26 kap. 1 § OSL. Uppgifter om familjehemmets personliga förhållanden får således inte lämnas ut utan deras medgivande, vilket t.ex. innebär att barnets föräldrar inte har rätt att få veta vilken ersättning som utgår till familjehemmet.

Familjehemsakter gallras efter fem år efter senast anteckningen. Vid avslut av ett familjehemsärende är det viktigt att gå igenom familjehemsakten och se till att där inte finns några handlingar som även bör förvaras i barnets akt. Det är viktigt att noga dokumentera i familjehemsakten varför ett avslut skett.

Arbetsätt

IFOs barn och ungdomsenhet ska arbeta för att säkerställa en jämlik och likvärdig barnavård för dem som kommer i kontakt med enheten. Familjehemsvården i Värmdö kommun ska i alla ärenden arbeta utifrån utgångspunkten att placeringar av barn och unga ska utövas ändamålsenlig och kostnadseffektiv med hänsyn till barnets bästa.

Förhållningssätt

Barn och unga ska så långt som möjligt bo kvar i hemmet och insatser ska i första hand erbjudas på hemmaplan. Om detta inte är möjligt och placering av barn är nödvändigt ska ett förhållningssätt kring handläggning av ärenden utgå från barnet, familjen och miljön som ett sammanhang. Detta innebär att i utredningsarbetet involvera nätverket och ta reda på vilka resurser som finns till för barnet. Vårdnadshavare/föräldrar ska alltid ses som viktiga personer för sina barn och vara delaktiga i utredningen och i beslut som rör deras barn.

Enheten för familjehemsvård i Värmdö kommun ska utifrån det ovannämnda arbeta utifrån ett gemensamt förhållningssätt kring handläggningen av familjehemsplacerade barn.

I arbetet med barn och dess familjer ska bemötandet ske med respektfullhet och likabehandling. Mötet med barn och familjer ska så långt det är möjligt och utifrån barnets bästa, 1 kap. 2§ SoL, ske i samförstånd och med delaktighet. Socialnämnden ska vara ett komplement när barnet eller den unge är i behov av stödinsatser som vårdnadshavare/föräldrar och nätverk inte har möjlighet att själva ge barnet. Alla insatser ska utgå från barnets rätt till trygghet och säkerhet och vara behovsanpassade. Insatserna ska så långt det är möjligt användas i Värmdö kommuns egna regi, är detta inte möjligt ska insatser sökas inom gällande ramavtal.

Placering av barn och unga ska i första hand ske i barnets nätverk, är detta inte möjligt ska socialnämnden rekrytera andra hem. Rekrytering av familjehem ska ske utifrån följande princip, *familjehem i barnets nätverk eller familjehem som nämnden själva rekryterar, vid behov kan hjälp av konsulentstödda verksamheter bedömas som lämpligt.*

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Definitioner

Ett barn får inte utan socialnämndens medgivande eller beslut om vård tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av barnets föräldrar eller någon annan som har vårdnaden om barnet. Är förhållande sådana att ett barn inte kan bo med föräldrarna eller annan vårdnadshavare får socialnämnden inte lämna medgivande eller fatta beslut om vård om förhållande i det enskilda hemmet samt förutsättningarna hos familjen är utredda av socialnämnden (6 kap. 6 § SoL).

God vård

Socialnämnden ansvarar för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård (6 kap. 1 § 2st SoL). Enligt 6 kap. 1 § FB har alla barn rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Målet med vården och särskilda insatser ska framgå av vårdplanen. Alla familjehemsplacerade barn skall ha en aktuell genomförandeplan där det ska framgå hur och av vem insatserna ska genomföras. Socialnämnden har ett ansvar för att placerade barn bibehåller sitt ursprung och har tillgång till sin historia. Vården ska därmed vara utformad så att barnet i den mån det är möjligt och med utgångspunkt för barnets bästa bibehåller sin kontakt med anhöriga och andra närstående. Vid avslut av en familjehemsplacering ska utslussning ske succesivt.

Familjehem

Definitionen på familjehem återfinns i 3 kap. 2 § SoF, där beskrivs ett familjehem som ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn (kan även vara vuxna) för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Ett familjehem kan vara ett hem som finns i barnets nätverk (kallat nätverkshem) eller ett hem där barnet inte har någon tidigare relation till familjen. Ett så kallat nätverkshem är den vanligaste formen av familjehem och har även i forskning visat sig vara det mest gynnsamma för barn (forskningsrapport SBU – *placering i släktinghem respektive vanliga familjehem- vad gynnar barnen?* 2016). Enligt SoL ska socialnämnden i första hand utreda barnets nätverk för att se om det finns någon lämplig att utreda som familjehem till barnet (6 kap. 5 § SoL).

Ett hem som vid upprepade tillfällen tillfälligt tar emot olika barn kallas i lagen för jourhem, regler för jourhem återfinns i 6 kap. 6 § 3st SoL.

Både familjehem och jourhem ska vara utredda och fått ett godkännande av socialnämnden innan barnet placerats. Ett familjehem blir godkänt först när det är aktuellt med en placering av ett specifikt barn medan ett jourhem får godkännande om att ta emot fler barn. Regler för hur familjehem och jourhem ska utredas är densamma och återfinns i 4 kap. SOSFS 2012:11.

Socialnämnden är skyldiga att ingå avtal med varje familjehem.

Privatplacering

En privatplacering innebär att en överenskommelse skett mellan barnets vårdnadshavare och det aktuella hemmet. Vid en privatplacering bedöms barnet inte ha några vårdbehov och

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

ekonomisk ersättning till hemmet från socialnämnden utgår inte. Socialnämnden är skyldig att lämna medgivande enligt 6 kap. 6 § SoL. För att socialnämnden skall kunna lämna medgivande om privatplacering måste viss kännedom om det aktuella hemmet och barnet inhämtas. Framkommer det uppgifter om barnet under medgivandeutredningen som visar att barnet kan vara i behov av stöd eller skydd ska en utredning enligt 11 kap 1 § SoL inledas. Ett avslag på medgivande enligt 6 kap. 9 § SoL om att ta emot ett visst barn i sitt hem kan överklagas enligt 16 kap. 3 § SoL till förvaltningsrätten. I privatplaceringar har socialnämnden inte samma uppföljningsansvar som vid placeringar som görs utifrån beslut om vård. Däremot har socialnämnden skyldighet att överväga placeringen minst var sjätte månad enligt 6 kap. 8 § 1st. SoL.

Familjehem

I 6 kap. 2 § står att det är varje kommuns ansvar att det finns tillgång till familjehem. Det innebär att det är socialnämndens yttersta ansvar att kartlägga, planera och vidta åtgärder så att det rekryteras familjehem. Socialnämnden ska genom sitt arbete analysera behovet och vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa tillgången till familjehem som kan ge barn god vård, trygga och säkra hemförhållande samt präglas av sammanhang och lämplighet.

Metoderna för att rekrytera familjehem är flera, det är familjehemssekreterarna som ansvarar för att rekrytera och utreda hemmen.

Rekrytering av familjehem

Vid val av familj till ett barn som ska placeras är det viktigt att utgå från bestämmelserna i 6 kap. 1 och 5 §§ SoL samt beakta:

- Om barnet kan placeras hos någon i dennes nätverk
- Närhetsprincipen till barnets miljö
- Bibehållen kontakt med hemmiljön
- Tillgång till lämplig skola och sjukvård behöver ses över och beaktas inför placering
- Syskon ska (om möjligt) placeras i samma hem eller i ett hem i närheten.
- Barnets religiösa tillhörighet och värderingar

Innan uppdrag ges till ett familjehem ska en utredning göras av familjehemmets förhållanden och förutsättningarna för den planerade vården (se 4 kap. SOSFS 2012:11). Alla familjehem ska vara utredda, bedömda lämpliga och utbildade innan barnet flyttar in.

Familjehemsutredningen ska göras lika omfattande och på samma sätt oavsett rekryteringsväg.

Det är viktigt att familjen får rätt information om vad det innebär att vara familjehem, att det är ett uppdrag som familjen åtar sig, som innebär att socialtjänsten både kommer att ställa krav på familjen och ge dem förutsättningar att klara uppdraget.

En familjehemsutredning genomförs med stöd av 11 kap. 1 § SoL. Innan utredning inleds ska familjen ha fått information om vad det innebär att åta sig ett uppdrag som familjehem och

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

om hur utredningen går till. Efter informationen ges möjlighet för familjen att tänka igenom om de vill gå vidare i processen.

När familjen accepterat samtliga delar av utredningsförfarandet betraktas utredningen som inledd. Familjen registreras och handläggningen dokumenteras i enlighet med gällande rutiner. Om familjen inte accepterar utredningsmodellen kan utredning inte genomföras och familjen kan inte godkännas som familjehem. Omständigheter i familjehemmet som kan göra att familjehemmet inte godkänns är om det framkommer att familjen eller någon i familjen har en tidigare historia av brottslighet, ekonomiska svårigheter, hälsoproblem, etc. Dessa omständigheter måste kunna benämnas och diskuteras med det tilltänkta familjehemmet och vara en del av den helhetsbedömning som ska göras. Samarbete med skola och andra myndigheter är en viktig del av familjehemsuppdraget och tidigare samarbetssvårigheter med dessa kan vara skäl för att inte godkänna en familj.

Det är viktigt att både barnet och familjehemmet är grundligt utredda då detta minskar risken för senare omplacering. Flera familjehemsutredningar kan därför behöva göras för att hitta den bästa möjliga matchningen mellan familjen och barnet. För att barnet ska få ett familjehem som i största möjliga utsträckning bedöms motsvara barnets behov i olika avseenden, måste utredningsenheten och familjehemsvården ha bra samarbetsrutiner och samverka så snart det står klart att en familjehemsplacering kan bli aktuell. För att barnet ska slippa vara länge i jourhem eller på institution är det viktigt att familjehemsvården får börja sitt arbete på ett så tidigt stadium som möjligt.

En familjehemsutredning syftar till att klargöra familjens resurser och om dessa matchar det aktuella barnets personlighet, nätverk och behov. De krav som bör ställas på familjehemsföräldrar är att de ska ha tid samt fysiskt och känslomässigt utrymme för uppdraget att vara familjehem. De ska ha erfarenhet av barn och unga, beredskap att leva och arbeta med traumatiserade och utsatta barn, förmåga att ge barnet intellektuell stimulans, en stabil familjerelation, ett fungerande nätverk samt en ordnad tillvaro vad avser ekonomi och livsföring i övrigt. Familjehemmet bör också bo geografiskt nära barnets ursprungsfamilj samt ha en dokumenterad vilja och förmåga till samarbete med barnets föräldrar och med socialtjänsten. Ett familjehem ska även stötta barnet genom att samverka med andra myndigheter såsom skola och hälsovård.

Om det tilltänkta familjehemmet ligger i en annan kommun ska nämnden informera och samråda med aktuell kommun innan den fattar sitt beslut om placering (6 kap. 6 a § SoL). I de fall det tilltänkta familjehemmet har andra placerade barn hemmet från en annan kommun ska nämnden även informera och samråda med den kommunen.

Konsulentstödda familjehem

Socialnämnden kan när det bedöms lämpligt anlita verksamheter som tillhandahåller tjänster för familjehemsvård. Dessa verksamheter kallas för konsulentstödda, det innebär att familjehemmet får stöd/handledning och utbildning av den konsulentstödda verksamheten.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Det finns inget som hindrar att socialnämnden köper in sådana tjänster men familjehemsuppdraget är knutet till personer och kan inte överlåtas. Det är alltid socialnämnden som har det yttersta ansvaret för det familjehemsplacerade barnet och familjehemmet. Det är således samma krav på familjehemsutredning och tecknande av familjehemsavtal. Det som skiljer är att stödet och ersättningen till familjehemmet ges direkt via företaget. Socialnämnden har ett särskilt ansvar för att ramavtal med konsulentstödda verksamheter kravställs och efterlevs. Det innebär att vid anlitaandet av sådana företag har socialnämnden både krav på sig att kontrollera, avtala och följa upp de konsulentstödda verksamheterna samt utreda det enskilda hemmet och teckna familjehemsavtal. Vid anlitaande av konsulentstödda familjehem ska frågan till företaget och familjehemmet vid nyplacering alltid ställas om familjehemmet efter en tid ska övergå till kommunen och därmed få sitt stöd och sin ersättning direkt från socialnämnden. Det är viktigt att socialnämnden, familjehemmet och det konsulentstödda företaget vet vilka avtalspunkter som gäller, detta för att undvika att barn får illa och utsätts för onödiga påfrestningar och omplaceringar. Konsulentstödda familjehem (gäller även jourhem) omfattas av socialtjänstsekretessen enligt 26 kap. 1 § OSL.

Familjehemsutredning

En familjehemsutredning innehåller flera olika delmoment och kräver både tid och reflektion från socialtjänsten och det tilltänkta familjehemmet. Det är viktigt att initialt i utredningsprocessen informera familjen om uppdragets innebörd, svårigheter som kan komma att uppstå, ekonomi, vårdnadsöverflytt, socialnämndens ansvar och familjehemsutredningsprocessen. Denna information ges antingen genom ett första möte på socialtjänsten eller hemma hos det tilltänkta hemmet. När detta är gjort och familjen verkar fortsatt lämplig och vill gå vidare, utförs ett hembesök hos familjen. Hembesök syftar till att skapa en bild av hur familjen lever sitt liv, vilka bor i hemmet, vilket rum det tilltänkta barnet skall få, skapa en uppfattning om hemmiljön, grannområde och närområde till skola, aktiviteter m.m. Utredningen förtöper sedan enligt följande steg nedan:

- **Inhämta samtycke för registerkontroll från alla vuxna i hushållet inklusive särbo, inneboende och vuxna barn.**
 - Utför registerkontroll från polisens misstanke- och brottsregister.
 - Socialregisterkontroll från den folkbokförda hemkommun, har familjen varit folkbokförd i flera kommuner under de senaste fem åren skall socialregisterkontroll utföras från alla dessa kommuner.
 - Registerkontroll från Kronofogdemyndigheten.
 - Uppgifter från historik från försäkringskassan ska inhämtas, skall inkludera all form av ersättning.
- **Socialutredning av familjen**

Den sociala utredningen skall utföras genom flera samtal och hembesök med och hos familjen. Det är viktigt att både tidigt i utredningen samt förtöpende under utredningsprocessen göra bedömningar som utesluter missbruk och våld i hemmet. Vardera tilltänkt familjehem ska separat fylla i *Bra-fam*, Socialstyrelsen bedömningsinstrument (<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2014/2014-2-5>).

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Utredarens fokusområden är:

- Familjens sammansättning, bakgrund, livssituation och levnadsvanor. Vilket innefattar tid och engagemang för uppdraget, en stabil social situation och goda inbördes relationer samt tillgång till ett stödande nätverk.
 - Boende och närmiljö samt fakta om orten. Om barnet eller den unge får tillgång till eget rum, en trygg och säker miljö och en stimulerande fritid.
 - Varje tilltänkt familjehemsförälders personliga förutsättningar, egenskaper och omsorgsförmåga. Detta innefattar att den tilltänkte familjehemsföräldern är mogen och känslomässigt tillgänglig, har den hälsa och psykiska stabilitet samt uthållighet som krävs för uppdraget, har kunskap erfarenhet och förmåga att ge den omsorg och vägledning som ett barn eller en ung person behöver.
 - Varje tilltänkt familjehemsförälders inställning till uppdraget, vilket innebär att den har god samarbetsförmåga och är beredd att söka och ta emot hjälp om det behövs (4 kap 3 § SOSFS 2012:11).
 - Varje tilltänkt familjehemsförälders utbildningsbakgrund och arbetslivserfarenheter.
 - Nuvarande och tidigare hälsotillstånd hos samtliga familjemedlemmar. Om någon i familjen har ett känt hälsoproblem ska läkarintyg inhämtas för klarlägga om det akuta eller långsiktiga hinder för ett uppdrag.
 - En familjehemsutredning skall inkludera samtal med familjens barn.
- **Samråd** med hemkommun, finns det andra placerade barn i hemmet skall samråd och referenstagning göras med de placerade kommunerna.
 - **Referenser** skall inhämtas, två av varandra oberoende personer på vardera tilltänkt familjehemsförälder.
 - **Intervju**
I familjehemsutredningen ingår att genomföra en djupintervju med båda av de tilltänkta familjehemsföräldrarna. Intervjun skall utföras i socialtjänstens lokaler och med vardera person separat. I Värmdö kommun ska intervjumetoden *Kälvestensmodellen* i första hand utföras på alla familjehem. Undantag kan dock göras om familjen genomgått tidigare Kälvestenintervju eller om en sådan intervju inte skulle tillföra något i utredningen. I dessa fall kan andra kompletterande intervjumetoder användas.
Intervjumaterialet ska sedan sammanställas och analyseras av antingen utredare eller externa analyspersoner. Det tilltänka familjehemmet ska efter en intervju alltid underrättas om vilken bedömning som gjorts efter intervjun samt motiven för bedömning. Intervjuresultat och bedömning dokumenteras medan övrigt intervjumaterial makuleras.
 - **Bedömning och resultat**
En familjehemsutredning avslutas med en bedömning av hur familjens resurser svarar upp mot det enskilda barnets behov. Analysen ska utgå från befintlig teoretisk kunskap

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

och beprövad erfarenhet av barns utveckling, familjers sociala interaktion, faktorer som påverkar barns självbild och identitet, de sociala och ekonomiska villkorens betydelse för familjers inre samspel och relationer till omvärlden. Vad som framkommit om familjen beskrivs i termer av föräldraförmåga och ska ställas mot barnets behov inom de behovsområden som anges i BBIC. Både negativa och positiva faktorer sammanvägs, svagheter på vissa punkter kanske kan rättas till genom utbildning eller uppvägas av styrka i andra avseenden.

Om bedömningen utmynnar i att familjen är lämplig som familjehem för ett visst barn ingår underlaget för godkännande i beslutet om stadigvarande placering enligt 6 kap. 6 § SoL.

- **Sammanställning av utredning**

När det står klart att en familj kan godkännas som familjehem för ett visst barn, sammanställs beslutsunderlaget i en skriftlig rapport. Rapporten består av innehåll i utredningen av familjehemmet och en sammanfattning av barnets behovsområden där det tydligt ska framgå att familjehemmets resurser matchar barnets behov.

Beslutsunderlaget ska inte innehålla allt som framkommit om familjehemmet utan utgör en sammanfattning av det som är relevant för beslutet. Kopia av dokumentationen av familjehemsutredningen tillförs familjehemmets personakt tillsammans med eventuell skriftlig sammanfattning av intervjun. I dokumentationen redogörs även för vad som framkommit vid samråd med familjehemmets kommun och det som i förekommande fall framkommit från andra kommuner som har eller har haft någon placerad i hemmet.

Materialet kommuniceras sedan med vårdnadshavaren innan beslut om godkännande fattas av socialnämndens arbetsutskott.

Om det framkommer omständigheter under familjehemsutredningsprocessen som gör att den tilltänkta familjen är olämplig, behöver familjen informeras om det omedelbart och utredning enligt 11 kap. 1 § SoL avbrytas. Ett sådant ställningstagande kan inte överklagas.

- **Formellt godkänt familjehem**

Familjehemmet blir formellt godkänd som familjehem till ett specifikt barn först när beslut om placering och familjehemsutredningen behandlats i socialnämndens arbetsutskott och beslut fattas av nämnden.

Om det tilltänkta hemmet inte kan godkännas

Socialförvaltningen är skyldig att inleda utredning av ett hem som av barnets vårdnadshavare föreslagits som familjehem för barnet. Om det redan tidigt står klart att familjen, utifrån barnets bästa, inte kommer att kunna godkännas som familjehem för barnet behöver hela utredningsförfarandet inte genomgå, utan utredningen ska avbrytas. Beslutet att avbryta

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

utredningen (11 kap. 1 § SoL) kan inte överklagas. En annan situation som kan uppstå är om barnet redan finns i ett visst hem eller om vårdnadshavarna föreslagit ett bestämt hem och den slutförda utredningen visar att familjen inte kan godkännas. Då fattas ett beslut om att inte ge medgivande enligt 6 kap. 6 § SoL för familjen att ta emot barnet. Ett liknande läge kan uppstå om utredningen nästan är slutförd och det mot slutet har uppstått tveksamheter som gör att familjen inte kan godkännas. Då ska familjen som blivit utredd få ett beslut som är möjligt att överklaga. Beslutet och grunden för det delges familjen och vårdnadshavarna. Beslutet kan överklagas till förvaltningsrätt enligt 16 kap. 3 § SoL. Det är den som nekats medgivandet som har rätt att överklaga. Vid privatplacering så kan även vårdnadshavaren vara part.

Även om ett hem inte godkänts som familjehem för barnet kan det vara viktigt för barnet att ha fortsatt kontakt med hemmet ifråga, t.ex. om det rör sig om ett så kallat släktinghem.

Förbud eller begränsning mot att ta emot familjehemsbarn

Socialnämnden kan, i enlighet med 5 kap. 2 § SoL, om de får kännedom och när det gäller ett barns bästa, förbjuda eller begränsa ett hems möjligheter att ta emot andras barn. Beslutet gäller hem som finns i den egna kommunen. Får socialnämnden kännedom om ett hem som befinner sig i annan kommun och som inte bedöms lämplig att ta emot andras barn ska socialnämnden informera den hemmavarande kommunen.

Utbildning och handledning

Socialnämnden ansvarar för att ge familjehem stöd och utbildning. Värmdö kommuns familjehem ska gå utbildningen "*Ett hem att växa i*" innan de tar emot en placering, om detta inte är möjligt ska familjehemmet gå utbildningen i anslutning till att placeringen påbörjats. Ett familjehem ska ta emot stöd och handledning från socialtjänsten och följa den planering som socialnämnden har gällande det placerade barnet.

Ett familjehem har rätt till regelbundet stöd och vägledning i sitt uppdrag, stödet skall anpassas efter uppdragets svårighetsgrad samt familjehemmets kompetens och erfarenheter. Familjehemmets stöd ska ske fortlöpande och kontinuerligt genom samtal, hembesök, telefonsamtal och följa de behov som uppstår i placeringen. Stödet ges av familjehemssekreteraren. Ett familjehems behov av vägledningen kan se olika ut, bedöms behovet vara av mer handledande och terapeutisk karaktär kan denna tjänst överlåtas till någon utanför socialnämnden.

Nätverk av familjehem eller fadderverksamhet kan också utgöra former för stöd och erfarenhetsutbyte.

Avtal

I 6 kap. 6 § SoL regleras socialnämndens skyldighet att ingå avtal med familjehem som tar emot andras barn i eget hem. Detta gäller även konsulentstödda familjehem. Det som ska ingå i avtalet är socialnämndens och familjehemmets åtagande där det tydligt ska framgå vem som gör vad, parternas namn samt det placerade barnets personuppgifter. Avtalet bör även reglera:

- Ersättningar

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

- Uppdragets omfattning
- Uppsägningstid
- Om familjehemmet kan ta emot ett annat barn
- Socialnämndens krav på insyn och möjlighet att utföra oanmälda hembesök
- Försäkringar
- Tystnadsplikt och sekretess

Avtalets omfattning och innebörd ska vara tydligt för familjehemmet innan placering och förslag till godkännande går upp till socialnämndens utskott. Efter beslut om godkännande av socialnämndens utskott ska undertecknande av familjehemsavtalet ske mellan parterna.

Försäkringar

Både socialnämndens försäkringsansvar för det placerade barnet samt familjehemmets försäkringar ska regleras i avtalet.

Ersättningar

Ett familjehem får två olika ersättningar från socialnämnden, ersättningarna betalas ut i form av arvode och omkostnad. Värmdö kommun ska i första hand följa de rekommendationer som Sveriges kommun och landsting (SKL) förespråkar (se cirkulär *ersättningar familjehem SKL*). Ersättningsnivåerna justeras årligen av SKL och inkluderar villkor vid familjehemsvård av barn, unga och vuxna, vårdnadsöverflyttningar med mera. Förutsättningarna för olika sociala förmåner framgår också av cirkuläret. Socialnämnden kan i vissa fall där behov motiveras betala ut en förhöjd ersättning till familjehemmet. Socialnämnden kan även betala ut inkomstbortfall till ett familjehem om det bedöms nödvändigt utifrån placering.

Arvode

Arvodet är den ersättning som ett familjehem får för det uppdrag som de har. Ersättning är skattepliktig.

Omkostnad

Omkostnadsersättningen är skattefri, upp till det tak som SKL rekommenderar årligen, därefter beskattas det överstigande beloppet. Omkostnaden ska gå till de utgifter som familjehemmet har för det placerade barnet. I omkostnadsersättningen ingår att familjehemmet ska upprätta ett sparande till barnet som skall tillfalla barnet vid 18-årsålder eller vid utflytt. Omkostnadsersättningen är både ålder och behovsbedömt.

Barnets pensionsförmån

Barn har rätt till barnpension om någon av barnets föräldrar är avlidna. Barnet kan även få pension från annat håll tex via en privat pensionsförsäkring.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Arv och testamente

Familjehemsplaceringar och överflyttningar av vårdnaden ändrar inte på arvsordningen. Barnet ärver från sina biologiska föräldrar oavsett om de är vårdnadshavare för barnet eller inte. Barnet ärver även från övriga anhöriga. Vill familjehemsföräldrar eller särskild förordnad vårdnadshavare att barnet ska ärva dem måste de upprätta ett testamente till förmån för barnet.

Föräldrars ersättningskyldighet till kommunen

Föräldrar är försörjningsskyldiga för sitt barn även när barnet är placerat utanför det egna hemmet, oavsett om vården ges med stöd av SoL, LVU eller LSS. Försörjningsskyldigheten fullförs då genom att föräldrarna i skälig utsträckning ska bidra till kommunens kostnader för barnets vård (8 kap. 1 § 2 st SoL, 20 § LSS). Summan som varje förälder ska betala motsvarar aktuellt underhållsstöd (6 kap. 2-4 §§ SoF). Beräkningsunderlag och förslag till ersättning ska kommuniceras med respektive förälder, ersättningen fastställs av kommunfullmäktige och ska räknas om varje år. Nämndens beslut om detta kan inte överklagas. Om en förälder inte betalar den fastställda ersättningen kan kommunen väcka talan hos länsrätten inom tre år från det kommunens kostnad uppkom (9 kap. 3 § SoL). Det är viktigt att socialnämnden noga informerar vårdnadshavare om detta.

Sekretess

För att familjehemmet ska kunna fullgöra sitt uppdrag behöver de få nödvändig information. Samtycke till att lämna information ska i första hand inhämtas från vårdnadshavare och unga över 15 år. Om samtycke inte lämnas kan socialnämnden lämna nödvändig information till familjehemmet med stöd av 10 kap. 2 § OSL. I särskilda undantagsfall, exempelvis känsliga uppgifter om barnets föräldrar, kan socialtjänsten lämna uppgifterna till familjehemmet med förbehåll enligt 10 kap. 14 § OSL. Sådana uppgifter får familjehemsföräldrarna inte föra vidare.

Ett familjehem omfattas inte av sekretesslagen då de så långt som möjligt fungera som vanliga föräldrar. Socialnämnden kan uppmana familjehemmet att hantera känsliga uppgifter om barn och föräldrar med stor försiktighet.

Inför placering i familjehem

En utredning enligt 11 kap. 1 § SoL ska alltid föreligga vid placering i familjehem. När det står klart att utredningen kommer att avslutas med förslag om vård utanför det egna hemmet behöver alltid barnets eller den unges behov av hälso- och sjukvård och utbildning ingå som en del av utredningen. Utredningen behöver också innehålla en redogörelse kring överväganden som gjorts för att placera barnet hos en anhörig eller annan närstående enligt 6 kap. 5 § SoL. En familjehemsplacering kan antingen bedrivas på frivillig väg med stöd av SoL eller med stöd av tvångslagen LVU. Oavsett vilken lagstiftning som ligger till grund för placering ska vården bedrivas med hänsyn till barnets bästa och så långt det är möjligt inkludera barnets föräldrar och nätverk.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Barnets delaktighet

Inför en placering måste särskilt barnet, men även föräldrar och familjehem vara en del av planeringen av vården. Barnet, föräldrarna samt familjehemmet måste få tid på sig att förbereda inför den planering som skett, lära känna varandra och vara en del i planering av umgänge. Om barnet flyttar från ett jourhem eller institution är det bra om jourhemsförälder eller institutionspersonal ges i uppdrag av socialtjänsten att medverka vid invänjningen av barnet i familjehemmet. Socialtjänsten har dock det fulla ansvaret för förberedelse och placering. Socialtjänsten har ansvar för att göra barnet delaktig i planerandet av vården. Det innebär att i den mån det bedöms som möjligt ska barnets ställning och önskemål inhämtas inför utredning av familjehem men även inför flytt till familjehemmet. Informationen till barnet ska anpassas till barnets ålder och utveckling (7 kap. 1 § SOSFS 2012:11), och det är viktigt att socialtjänsten informerar både innan och under placering om orsaken till en placering i familjehem (11 kap. 10 § SoL) samt noga dokumenterar planeringen av vården men även barnets inställning.

Vårdnadshavarnas ställning

Barnets vårdnadshavare/förälder ska noga informeras om orsaken till placering. Det är även viktigt att socialtjänsten både under utredning av familjehemmet samt inför planeringen av vården i familjehem noggrant informerar vårdnadshavare/förälder samt gör dem delaktiga i vården. Strävan är att vårdnadshavare/förälder ska förstå och om möjligt acceptera motiven till att barnet ska vårdas i familjehem.

Vårdnadshavare/förälder ska ges tillfälle att möta familjehemsföräldrarna innan barnet flyttar till familjehemmet. Vårdnadshavare/förälders egen beskrivning av barnets personlighet, vanor, intressen m.m. är värdefullt för dem som ska ansvara för den fortsatta vården. Att föräldrar och familjehemsföräldrar får lära känna varandra innan barnet flyttar kan även bidra till att underlätta umgänget mellan föräldrar och barn.

SoL

All form av vård ska bedrivas, så långt det är möjligt, på frivillig grund. Socialtjänstens mål är att verksamheten ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet (1 kap. 1 § SoL).

En placering med stöd av 4 kap. 1 § SoL innebär en frivillig placering, det menas att barnets vårdnadshavare har givit sitt samtycke till att barnet vårdas i familjehem. Det innebär således att vården ska upphöra om vårdnadshavare eller barn över 15 år begär det. Om det vid ett sådant tillfälle inte bedöms som lämpligt utifrån barnets bästa ska socialtjänsten bedöma om det föreligger kriterier för att bedriva LVU-vård.

LVU

Vård enligt LVU innebär att socialtjänsten träder in i vårdnadshavares ställe och ansvarar för att vården bedrivs utifrån barnets bästa. Vård enligt LVU ska inte bedrivas längre än vad som anses nödvändigt, socialtjänsten ska därmed noga överväga/ompröva om vården kan bedrivas på frivillig grund. Vård enligt 2 § LVU upphör senast när den unge fyller 18 år. Vård med

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

stöd av 3 § LVU kan upphöra när den unges skadliga beteende upphört, dock längst fram till den unge fyllt 21 år (21 § LVU). Vårdens upphörande med stöd av LVU ska alltid föreläggas av ett beslut som skriv till nämnden (SOSFS 1997:15). För mer om LVU lagstiftningen se Värmdö kommuns riktlinjer för barn och unga.

Vårdplan

När ett barn behöver vårdas i familjehem ska en vårdplan alltid upprättas. Syftet med vårdplanen är att klargöra mål och medel för vården, utifrån det enskilda barnets behov. Vårdplanen ska även innehålla de åtgärder och insatser som andra huvudmän har ansvaret för (11 kap. 3 § SoL). Vårdplanen ligger till grund för genomförandeplanen, tillsammans utgör de underlaget vid övervägande och omprövning av vården. Vårdplanens innehåll regleras i 5 kap. 1a § SoF och ska bland annat inrymma:

- Orsak till placering och placeringsform
- De övergripande målen med vården
- Vårdens anordning, umgänge med vårdnadshavare/föräldrar, syskon, andra släktingar och andra viktiga personer
- Behov av insatser från andra huvudmän
- Förutsättningar för vårdens upphörande
- Delaktiga vid utformandet av vårdplanen
- Kommentarer
- Underskrifter

Vårdplanen kan revideras vid särskilda tillfällen. Exempelvis när barnet blir äldre och barnets behov därför har ändrats, vid dessa tillfällen behöver inte en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL inledas. Om det tillkommer nya uppgifter kan vårdplanen revideras efter att ny utredning enligt 11 kap. 1 § SoL genomförts.

Målen i vårdplanen ska vara tydligt och konkret utformade så att vårdnadshavare och barn eller unga förstår innebörden av förslaget. Gällande vårdtidens längd har JO-uttalat att det inte är möjligt att skriva specifikt hur länge vården ska pågå. Däremot kan man skriva om vården är avsedd att vara långvarig eller under några år.

Genomförandeplan

I alla ärenden med placeringar ska en genomförandeplan upprättas (11 kap. 3 § SoL). Som grund till genomförandeplanen finns vårdplanen som beskriver vad som ska göras. Syftet med genomförandeplanen är att målet med vården bedrivs enligt planering och att den följs upp. I genomförandeplanen ska det klargöras roller och uppdrag mellan den som ger och utför vården i uppdraget. I socialtjänstförordningens 5 kap. 1a § beskrivs vad genomförande mer detaljerat ska innehålla:

- Målet med insatser
- När samt hur insatserna ska genomföras
- När samt hur genomförandeplanen ska följas upp
- Andra huvudmänsansvars uppgifter för den unge

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

- Hur umgänge med närstående ska ordnas
- Den unges kontakt med socialtjänsten
- Den unges, närstående samt familjehemmets syn på vårdens genomförande

I upprättandet av genomförandeplanen är det viktigt att barnet (bedömning utifrån ålder) är delaktigt i hur dennes vård ska bedrivas. Det är även viktigt att inkludera både familjehemsföräldrar samt vårdnadshavare i arbetet med genomförandeplanen. Genomförandeplanen ska följas upp och revideras kontinuerligt samt om det uppstår förändringar i vården.

Placering av syskon

Inför en placering av syskon är det viktigt att ta reda på hur syskonrelationen ser ut. Grundsynen i familjehemsvården ska vara att syskon ska placeras i samma familjehem. Om detta av något skäl inte kan ske eller inte bedöms vara lämpligt bör syskonen placeras i närheten av varandra. I genomförandeplanen ska det dokumenteras hur och vem som ansvarar för att se till att syskon kan upprätthålla en positiv kontakt under vårdtiden.

Folkbokföring

Barnet ska vara folkbokfört där den är bosatt, d.v.s. där det regelmässigt tillbringar sin dygnsvila (7 § folkbokföringslagen, FOL). I samband med placering i familjehem ska därför barnets folkbokföringsadress ändras. Vårdnadshavare ska informeras om skyldigheten att göra flyttningsanmälan, vårdnadshavaren bör få hjälp med flyttningsanmälan om de önskar. Barn som fyllt sexton år kan själva göra flyttningsanmälan utan medverkan av vårdnadshavare (30 § FOL). Om vårdnadshavare inte vill göra flyttningsanmälan eller är förhindrad att göra det eller om placering är enligt LVU utför socialtjänsten flyttningsanmälan.

Om eller när barnet flyttar från familjehemmet är det viktigt att barnet blir rätt folkbokfört. Om barnet placeras från familjehem till Hem för vård och boende (HVB) måste folkbokföringsadressen ändras till vårdnadshavarens adress. Om vårdnadshavaren har flyttat kan den nya kommunen kontaktas för en diskussion om var ärendet ska handläggas. Principen om barnets bästa ska vara styrande.

Hemlig vistelseort

I vissa särskilda fall kan socialnämnden behöva hemlighålla för föräldrar vart barnet placeras. Socialnämnden kan med stöd av 14 § 2 st LVU besluta att den unges vistelseort inte ska röjas för föräldrar och vårdnadshavare. Ett sådant beslut kan fattas om beslut om umgängesbegräsning enligt 14 § 1 st LVU föreligger och ska endast fattas undantagsvis.

- Beslutet fattas av Värmdö kommuns socialnämnd
- Hemlighållande av vistelseort övervägs minst var 3:e månad

Barnets namn

För ett barn som har stark tillhörighet till familjehemmet kan ibland fråga uppkomma om att barnet ska byta sitt eget efternamn till det som familjehemsföräldrarna har. I 8 § namnlagen

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

finns bestämmelser som gör det möjligt för familjehemsplacerade barn att byta till ett namn som bärs av den ena eller bägge familjehemsföräldrarna. Det är inte tillåtet att utan vidare börja kalla barnet vid familjehemmets efternamn.

Om barnet placeras i familjehem tidigt efter födelsen kan frågan uppkomma om vilket förnamn som barnet ska ha och vem som bestämmer namnet.

Det är barnets vårdnadshavare som bestämmer vad barnet ska heta och de som ska anmäla barnets för- och efternamn till skattemyndigheten inom tre månader efter barnets födelse. Det är också vårdnadshavarna som bestämmer om hur en eventuell namngivningsceremoni/dop ska gå till. Vårdnadshavarna kan själva ordna med en ceremoni eller lämna medgivande till familjehemmet att göra detta. Om föräldrarna saknar förmåga att ta ställning i namnfrågan finns skäl att överväga om barnet behöver en särskilt förordnad vårdnadshavare.

Barnets utrustning

I samband med placeringen kan barnet behöva utrustning i form av kläder eller annat och familjehemmet kan behöva utrusta exempelvis det rum som barnet ska bo. Det är frågan om verkställighetsbeslut (grundat på ett placeringsbeslut enligt SoL eller LVU) och inte om ekonomiskt bistånd. Under den fortsatta placeringen är det heller inte tänkt att nya behov som uppstår under placeringstiden ska föranleda beslut om bistånd utan dessa är också att betrakta som verkställighetsbeslut. Dock är det viktigt att överväga och i avtalet med familjehemmet noga skriva in vad som förväntas täckas av den löpande omkostnadsersättningen. Skolbarn behöver som regel ha tillgång till en dator. Lite äldre familjehemsplacerade barn bör ha tillgång till dator med internetuppkoppling. Det ger barnet möjligheter att kommunicera med jämnåriga och andra på samma villkor som flertalet barn. Detta får naturligtvis vägas mot det behov av insyn i barns liv som föräldrar behöver ha, men barn i samhällsvård får inte särbehandlas eller ges sämre förutsättningar än andra barn.

Skola och förskola

Forskning kring placerade barns skolgång visar entydigt att familjehemsplacerade barn har en ökad risk för att få sämre förutsättningar i skolan jämförelse med andra barn. Socialtjänsten har det övergripande ansvaret för placerade barn dock ska skolan samverka för att barnet får bästa möjliga förutsättning. När en utredning enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL pågår och det börjar stå klart att den kan leda till förslag om en placering som innebär ett byte av skola, måste socialtjänsten samråda med barnets nuvarande skolan. Om det inte redan finns en pedagogisk utredning och ett åtgärdsprogram för eleven behöver skolan ta fram detta så att barnets behov avseende utbildning kan beskrivas inför en placering utanför hemmet. Alla barn i Värmdö kommun har rätt till en meningsfull skolgång. Familjehemsvården ska aktivt arbeta för motverka skolfrånvaro och samverka med skola och familjehem för bästa möjliga skolgång för det placerade barnet.

För att kunna föra konstruktiva samtal med skolan måste sekretessfrågan lösas. Detta sker lämpligen genom att vårdnadshavaren eller barn (över 15 år) ger sitt samtycke. Vid placering enligt SoL eller om ett barn beviljats insatsen familjehem enligt LSS är detta en förutsättning

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

för att alla inblandade ska kunna prata öppet med varandra. Visserligen kan skolorna utan hinder av sekretess lämna och ta emot information för att fullgöra sitt utbildningsuppdrag när det gäller elevens utbildning, men när grunden för byte av skola är en insats som socialtjänsten är inblandad i är det ofrånkomligt att även annan information måste kunna ges eller inhämtas. När det gäller LVU-placeringar har socialtjänsten hela ansvaret för vården och behöver inte ha ett samtycke för att prata om eleven när det gäller skolfrågor, men ofta är det ändå värdefullt att föräldrarna är så delaktiga som möjligt i vården.

Skolhälsovården omfattas av hälso- och sjukvårdssekretess (25 kap. 1 § OSL) och kan inte lämna ut information till skolhälsovården i en annan kommun utan vårdnadshavarens samtycke.

För barnomsorgs/skolpengen svarar den kommun där barnet är folkbokfört. Eftersom familjehemsplicering ofta sker under pågående termin är det angeläget att rektor i såväl nuvarande skola samt den nya skolan får kännedom om placeringen så snart som möjligt.

Socialförsäkringsförmåner

När ett barn placeras för vård utanför hemmet förlorar vårdnadshavaren rätt till socialförsäkringsförmåner som är knutna till att han eller hon har barnet i sin vård. Det är viktigt att informera vårdnadshavaren om detta i god tid samt om den eventuella ersättning som vårdnadshavaren ska betala till socialnämnden för barnets försörjning (en summa motsvarande högst ett underhållstöd).

Hälso- och sjukvård

Före och under en placering måste socialtjänsten skaffa sig kunskap om barnets hälsotillstånd och om eventuella behov av insatser från sjukvården eller annan vårdgivare. Detta kräver en aktiv samverkan med barn- och ungdomsmedicinska mottagningar, barnhälsovård, elevhälsa, tandvård, barn- och ungdomspsykiatri m.fl. Barn- och ungdomsmedicinska mottagningarna har ett åtagande och uppdrag att utföra hälsoundersökningar inför placering i familjehem. Av BBIC framgår vad som ingår i en hälsoundersökning inför placering i ett familjehem. För att begära in journaler eller andra handlingar som behövs inför läkarundersökning krävs inte att utredning inleds enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL. Enligt 10 kap. 2 § OSL kan en uppgift lämnas ut från en myndighet om den är nödvändig för att en annan myndighet ska kunna fullgöra sin verksamhet.

Om ett barn visar sig behöva hjälp för något hälsoproblem anges det i genomförandeplanen vem som ansvarar för att adekvata insatser ges och hur dessa ska följas upp. Alternativt ska en samordnad individuell plan (SIP) upprättas (2 kap. 7 § SoL) tillsammans med hälso- och sjukvården. Under placeringstiden innebär det att barnet har rätt till en egen kontakt med sin socialsekreterare. Ett barn ska ges möjlighet att i regelbundna enskilda samtal fritt få uttrycka sina tankar, känslor och frågor. Barnet har rätt att välja hur kontakten ska se ut (7 kap. SOSFS 2012/11).

Det är familjehemmet som ska ombesörja behovet av tand-, hälso- och sjukvård på barnets nya ort.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Överförmyndaren

Om det finns risk för att en förälder använder barnets tillgångar på ett sätt som inte kommer barnet tillgodo, är socialnämnden skyldig att göra en anmälan till överförmyndaren (5 kap. 3 § punkt 3 SoF). Överförmyndaren kan sedan besluta om spärr på barnets bankkonto, vilket betyder att föräldrarna endast med överförmyndarens tillstånd får ta ut pengarna.

Anmälningsskyldigheten gäller oavsett om barnet har egna tillgångar eller inte. Detta för att överförmyndaren skall ha kännedom om förhållandena och snabbt kunna ingripa i ett senare skede om barnet t.ex. får ett arv. (se Sveriges Kommuner och Landsting, SKL:s cirkulär 2001:32). Socialnämnden bör även underrätta överförmyndaren om en förälder till barnet avlider så att barnets tillgångar säkerställs. Anmälningsskyldighet för socialnämnden föreligger också enligt 5 kap. 2 och 3 §§ SoF samt 15 § 6 p LSS vad gäller behov av god man. God man kan förordnas för ett barn vid specifika tillfällen då förmyndaren inte kan företräda barnet, t.ex. om de är delägare i samma dödsbo som föräldern eller vid förälders sjukdom.

Överförmyndarnämnden ska underrättas vid kännedom om något som kan vara av betydelse för överförmyndarnämndens tillsynsverksamhet, till exempel om en god man försummar sitt uppdrag.

Anmälan till överförmyndaren gör till den kommun där barnet är folkbokfört. För vad anmälan ska innehålla, se Svenska kommunförbundets cirkulär som också ger anvisning på blanketter att använda vid olika slags anmälningar. Vårdnadshavarna ska underrättas om att anmälan gjorts.

Passmyndigheten

För att polismyndighet ska kunna utfärda pass för underårig krävs vårdnadshavarnas ansökan eller samtycke. Om en vårdnadshavare inte kan anträffas eller utan giltigt skäl ställer sig avvisande kan socialnämnden tillstyrka att pass utfärdas. I dessa fall kommer en anmodan om yttrande från passmyndighet (3 § passförordningen). Yttrandet ska innehålla redogörelse för skälen till att vårdnadshavaren inte lämnat sitt samtycke eller kunnat höras. Socialnämnden ska också yttra sig över om hinder föreligger för utfärdande av pass, t.ex. risk för att barnet blir bortfört. Är barnet omhändertaget enligt LVU ansöker socialtjänsten tillsammans med familjehemmet om pass.

Placering över nationsgränser

Förutsättningarna för placering över nationsgränserna regleras i Bryssel II- förordningen och Haagkonventionen samt i 6 kap. 11 a och b §§ SoL.

Socialnämnden får placera barn och unga i ett annat land endast om det är bäst för barnet utifrån beaktande av barnets anknytning. Placering i annat land ska endast ske undantagsvis, exempelvis om bägge föräldrarna är avlidna. Barnets inställning till den eventuella placeringen ska dokumenteras och redovisas, om barnets inställning inte kan klarläggas ska detta framgå av dokumentationen. Socialnämnden ska då göra en överenskommelse med behörig myndighet i det andra landet om att vården kan följas upp samt kontrollera att det finns kunskap om tillsyn i det tilltänka landet.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Socialnämnden får enligt bestämmelserna i 6 kap. 11 a § SoL godkänna att utländsk myndighet placerar ett barn i Sverige. Förhållandet i det enskilda hemmet behöver dock utredas på samma sätt som vid andra placering med vård alternativt privatplacering med medgivande. Enligt 5 kap. 15 c § utlänningslagen (Util) ska socialnämnden ansöka hos migrationsverket om uppehållstillståndet för barnet.

Socialnämnden ansvarar inte för kostnader som kan uppstå i samband med placeringen då det är placerande myndighet i det andra landet som har kostnadsansvar. Vården ska dock förberedas och genomföras på samma sätt som vid en inhemsk placering. Om förhållandena i familjehemmet ändras är socialnämnden behörig att vidta åtgärder för skydd för barnet, exempelvis omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU.

Under placering i familjehem

Socialtjänsten har ett särskilt ansvar över barn i samhällsvård. Socialtjänsten ska ansvara för att barnets omsorg bedrivs på ett bättre sätt än den omsorg som barnet hade innan placering. Socialtjänsten i Värmdö kommun ska ansvara för att skapa de bästa förutsättningar för barn i familjehem och att ha insyn samt tillsyn över familjehemsplaceringar. För att barnet ska kunna utveckla en stark positiv identitet och en god självkänsla behöver barnet förstå sitt sammanhang. Barnet ska ges förutsättningar att få kunskaper om sig själv, sitt ursprung och om varför hen är placerad i familjehem. Det är mycket viktigt att frågor om placeringen tas upp i både enskilda och andra sorters samtal med barnet och att utrymme ges till barnet för att ställa frågor. Till identiteten hör även hur barnet uppfattar sig själv och barnets känsla av tillhörighet. Samhörighet med familjehemmet, biologiska föräldrarna, släkt, språk, kultur, livsåskådningar, ursprungsland och liknande påverkar barnets sammanhang och känsla av tillhörighet. Stabila, kärleksfulla och sunda relationer är avgörande faktorer för en harmonisk utveckling hos barn. För de familjehemsplacerade barnen, vars ursprungsmiljö många gånger brustit i omsorg och förutsägbarhet, är det särskilt viktigt att få erfarenheter av ett gott samspel mellan människor.

Det långsiktiga målet med vården i familjehemmet är att barnet ska kunna leva ett gott liv och klara sig ute i samhället.

Uppföljning av vården

Den socialnämnd som har placerat ett barn i familjehem ska noga följa vården av barnet, oavsett om vården sker med stöd av SoL eller LVU (6 kap. 7b § SoL, 13a § LVU). För att säkerställa uppföljandet av vården ska barnet ha en egen socialsekreterare även kallad barnsekreterare och familjehemmets kontakt ska hanteras av en egen socialsekreterare även kallad familjehemssekreterare. Vårdens uppföljande ska ske genom regelbundna besök i familjehemmet och enskilda samtal med barnet samt genom samtal med familjehems-

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

föräldrarna och med vårdnadshavarna. Samtalen med barnet måste noga avpassas till det enskilda barnets behov och önskningsar.

Uppföljningarna kring barnet ska omfatta hälsa, utveckling, socialt beteende och skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående. För att få en god bild av hur barnet har det måste barnets socialsekreterare ha fortlöpande kontakt med barnet och familjehemmet. Barnets socialsekreterare ska träffa barnet kontinuerligt under placeringstiden, dock som minst fyra gånger per år (SOSFS 2012:11, 5 kap. 1b § SoF). Vid nyplaceringar ska uppföljningar ske mer frekvent.

Uppföljningarna med familjehemmet ska inkludera familjehemmets situation och vardag, placeringens påverkan på familjehemmets medlemmar, inklusive familjehemmets barn. Socialtjänsten ska noga följa om det uppstår förändringar i familjehemsplaceringen som påverkar barnet eller andra personer i familjehemmet. Uppföljningen görs kontinuerligt och redovisas i samband med överväganden eller omprövning av vården.

Barnets kontakt med socialtjänsten

Som nämnts ovan ska barn som är placerat i familjehem ha en särskilt utsedd barnsekreterare. Barnsekreteraren ansvarar även för kontakten med barnets biologiska föräldrar. Barnet självt ska också kunna initiera samtal med sin barnsekreterare. Barnet bör därför informeras om hur denne kan nå sin barnsekreterare genom telefon, e-post eller på annat sätt (7 kap. 1 § SOSFS2012:11).

Det är viktigt att barnet känner förtroende för sin barnsekreterare och kan lita på att det som sägs i enskilda samtal inte förs vidare till familjehemmet eller andra (bortsett från att det barnet berättar inte rör vården, då måste innehållet i samtalen återföras till familjehemmet). För att detta ska vara möjligt måste barnsekreteraren utveckla en förtroendefull relation till barnet genom löpande kontakt. Kontakten kan ske antingen via personliga möten, telefonsamtal, sms och skype. Om det som barnet berättar rör allvarliga missförhållanden måste dessa åtgärdas och barnets samtycke kan inte styra om det görs eller inte, men barnet bör göras delaktigt så långt det är möjligt. Samtalet med barnet journalförs enligt rutin om dokumentation. Om journalanteckningen innehåller uppgifter som är känsliga för barnet kan menprövning behöva göras i det fall vårdnadshavaren begär att få ta del av vad barnet berättat. Ytterligare information om föräldrars rätt till insyn i socialnämndens uppgifter om deras barn finns i Värmdö kommuns riktlinjer för barn och unga.

Övervägande

När ett barn vårdas utanför hemmet med stöd av 4 kap. 1 § SoL eller enligt 2 § LVU är socialnämnden skyldig att minst var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs (6 kap. 8 § SoL och 13 § 1st LVU). Även privatplaceringar omfattas av bestämmelsen (SOSFS1997:15). Vårdtiden räknas från den dagen beslut om vård verkställdes. Vid ett omedelbart omhändertaganden räknas vårdtiden från det datum då det omedelbara omhändertagandet verkställdes.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Informationen till övervägandet inhämtas från uppföljningen av det placerade barnet. Övervägandet ska enligt allmänna råd utgå från vårdplanen och innehålla information om hur vården bedrivs och hur barnets eller den unges och vårdnadshavares situation utvecklar sig. Barnet situation ska särskilt uppmärksammas då barnet är i centrum.

När vården bedrivs enligt LVU är det viktigt att inför överväganden inhämta information om vårdnadshavarens inställning till fortsatt vård och om det finns möjligheter att bedriva vården med samtycke. JO har uttalat att överväganden behöver vara aktuella och uppdaterade om sakförhållanden ändrats. Socialtjänsten behöver även i överväganden av vården vara tydlig med om familjehemsplaceringen avses vara lång- eller kortvarig.

Övervägandet är inte ett formellt beslut utan en rapport till nämnden som kan hålla sig underrättad och få information om hur vården fortskrider. Övervägandet behöver inte kommuniceras med parterna, d v s vårdnadshavare, barn och familjehemmet då det inte är ett beslut. Om det finns skäl att anta att vård enligt 2 § LVU inte ska bestå kan vården omprövas enligt bestämmelserna i förarbetena i stället för att övervägas (Prop. 1989/90:28).

Omprovning

Vid vård enligt 3 § LVU ska nämnden inom sex månader från verkställigheten pröva om vård med stöd av LVU ska upphöra (13 § LVU). Därefter prövas frågan fortlöpande inom sex månader från senaste provning.

Alla beslut om vård med stöd av 3 § LVU ska omprövas var sjätte månad. Tiden räknas efter verkställighet av beslut om vård eller om den unge omhändertagits enligt 6 § LVU, från verkställighetsdatumet för det omedelbara omhändertagandet. Är den unge omhändertagen enligt 2 § och 3 § LVU ska både övervägande och omprovning göras.

Omprovning är viktig ur rättssäkerhetssynpunkt och enligt JO (dnr 2422-2011) kan underlåtenhet att ompröva vård föranleda ansvar för tjänstefel enligt 20 kap 1 § Brottsbalken.

Beslut om fortsatt vård med stöd av 3 § LVU är delegerat till socialnämndens arbetsutskott. Om bedömningen i omprovningen föreslår fortsatt vård för den unge föreligger ett förvaltningsrättsligt ärende varför beslutet ska kommuniceras med parterna som också ska få yttra sig över beslutet. Parterna har också rätt till företräde inför nämnden. Beslutet om fortsatt vård enligt 3 § LVU kan överklagas enligt 41 § första stycket LVU varför en besvärshänvisning ska lämnas.

Barnomsorg och skola

Barn som vistas i familjehem har samma rätt till barnomsorg som alla andra barn i vistelsekommunen. Observera att familjehemsplacerade förskolebarn inte omedelbart vid placering bör börja på förskola. Familjehemsföräldrar ska om det är möjligt kunna vara hemma med yngre barn tills barnet anpassat sig i familjehemmet.

Gällande barn i skolåldern råder skolplikt i Sverige från och med höstterminen det år barnet fyllt 6 år (7 kap. 10 § skollagen). Det är vistelse kommunen som ansvarar för barnets rätt till skolgång.

Särskild uppmärksamhet måste ägnas åt de familjehemsplacerade barnens rätt till utbildning. Forskningen har visat att dessa barn ofta har haft låga förväntningar på sig och presterat långt

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

under sin förmåga. Godkända slutbetyg i åk 9 är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn.

I socialnämndens ansvar för de familjehemsplacerade barnens skolgång ingår att verka för att barnet får en lämplig utbildning (6 kap. 7 § SoL). Ansvaret slutar inte därför att barnet fullgjort sin skolplikt, utan barn som gått ut grundskolan ska vid behov ges möjlighet till kompletterande undervisning, lämplig yrkesutbildning eller till att skapa förutsättningar för barnet att få arbete eller fortsatt utbildning (3 kap. 7 § SoF).

Det är vårdnadshavaren som ska ansöka om eller samtycka till vilken skola som ska väljas. Vid vård enligt LVU kan dock socialnämnden besluta om skolgången i enlighet med sitt ansvar för att barnet får sina grundläggande rättigheter tillgodosedda (11 § LVU).

Inför överväganden/omprövningar ska konsultationsdokument skickas till skolan och tid bokas med skolan, familjehemmet, barnet eller den unge och i förekommande fall föräldrarna för uppföljning av barnets skolsituation.

Om det är möjligt ska barnets eller den unges föräldrar bjudas in att följa med på uppföljningen.

Umgänge

Vården i familjehem ska bedrivas så att den främjar barnets kontakt med anhöriga och andra närstående samt barnets ursprungsmiljö (6 kap. 1 § SoL). Umgänge med släkt och nätverk ska planeras utifrån en sammanvägd bedömning av vad som är bäst för barnet. I denna bedömning ingår barnets egna synpunkter som en viktig del. Det är av särskild vikt att barn som bedöms vara familjehemsplacerade under en längre tid får hålla kontakten med syskon och andra nära släktingar (6 kap. 7 b § SoL). I genomförandeplan alternativt umgängesplan ska det anges hur detta ska gå till och vem som ansvarar för att det sker. Den umgängesrätt som fastställts genom beslut av domstol eller genom avtal ska då också beaktas. Till andra närstående räknas framför allt syskon samt mor- och farföräldrar, men även andra personer kan vara viktiga för barnet att ha en fortsatt kontakt med. Om barnets föräldrar motsätter sig att barnet har umgänge med dessa personer bör socialsekreterare arbeta för att få föräldrarna att ändra inställning, om umgänget bedöms vara lämpligt för barnet. I sista hand kan socialtjänsten vända sig till tingsrätten för att få barnets rätt till umgänge med den närstående fastställd.

För vissa barn kan det vara viktigt att få ha en fortsatt kontakt även med personer utanför familjekretsen, till exempel med en tidigare kontaktfamilj. Hur ofta ett sådant umgänge ska ske och under vilka former bör bestämmas i samråd med familjehemmet, vårdnadshavarna och barnet.

Umgänget ska vara till gagn för barnet och måste planeras utifrån barnets behov. Formerna för umgänget ska vara anpassade till barnets önskemål och dess behov av skydd och trygghet. Planeringen för umgänge ska också vara realistisk utifrån vårdnadshavarnas situation och förmåga. Det är viktigt att socialsekreteraren för en kontinuerlig dialog med familjehemsföräldrarna om barnets umgänge med sina föräldrar och deras tankar om barnets reaktioner

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

efter umgänge med vårdnadshavare och andra anhöriga. Det är i många fall en svår uppgift för familjehemsföräldrarna att stötta barnet utan att kränka hans eller hennes lojalitet med sina anhöriga.

Ett familjehem kan inte motsätta sig att barnet träffar sina föräldrar, det ingår i uppdraget att familjehemmet ska medverka till kontakt mellan föräldrar och barn. I särskilt svåra umgängessituationer ska socialtjänsten hjälpa till, exempelvis genom att erbjuda umgänge i särskild umgängetslokal eller på annan neutral plats samt tillsätta tredje person vid umgänge.

Om socialtjänsten och vårdnadshavarna har olika meningar om umgänget är det, vid vård enligt SoL, vårdnadshavarna som har bestämmanderätten.

Om föräldrarna eller vårdnadshavarna själva inte tar initiativ till att träffa barnet kan aktiva insatser behövas så att barnets rätt till umgänge tillgodoses. Både praktisk och ekonomisk hjälp kan behövas. Föräldrarnas ekonomi får inte avgöra huruvida umgänget kan komma till stånd eller inte. Eftersom barnet har rätt till kontakt med sitt ursprung ska socialtjänsten vid behov bekosta de faktiska kostnaderna för umgänget, som en del av vården och pröva detta inom familjehemsvårdens ram. Principen ska vara att vårdnadshavarna inte ska tvingas söka ekonomiskt bistånd för detta ändamål.

Umgängesbegränsning enligt LVU

Om socialnämnden inte kan komma överens om umgänget med vårdnadshavare ska en umgängesbegränsning göras med stöd av 14 § 1 st LVU. En umgängesbegränsning gäller vårdnadshavare eller föräldrar som har beslut om umgänge i dom eller avtal om umgänge. Ett umgänge med en vårdnadshavare får aldrig begränsas utan en formell umgängesbegränsning då beslutet garanterar rättssäkerhet för den enskilde, beslutet är överklagningsbart. Beslut om umgängesbegränsning ska övervägas minst var tredje månad

Även umgänge med andra personer än vårdnadshavare kan begränsas, men då i enlighet med stöd av socialnämndens allmänna befogenheter enligt 11 § 4 st LVU. Ett sådant beslut kan inte överklagas.

Umgängesbegränsning ska tillämpas restriktivt och inte pågå längre än nödvändigt. JO har uttalat sig negativt både kring begränsningar i brev-och telefonkontakt samt om det funnits krav på att tala svenska vid umgänge. Det ska i sådana fall föreligga umgängesbegränsning av kortvarig natur av rättssäkerhetsskäl.

Skäl för umgängesbegränsning med stöd av 14 § 1 st LVU är om föräldrar ingriper i vården på ett otillbörligt sätt vid ex missbruk eller psykisk sjukdom samt kräver ett så omfattande umgänge med barnet att vården blir verkningslös. Andra faktorer kan vara att barnet uppvisar rädsla för föräldern eller om det finns risk för att barnet utsätts för övergrepp samt om det finns fog för att föräldern avser att avvika med barnet.

Socialnämnden får besluta om umgänget ska ske i närvaro av kontaktperson eller om total umgängesbegränsning bör tillämpas under viss tid eller tills vidare.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Om den enskilde som berörs av begränsningen begär omprövning av beslutet ska nämnden ompröva beslutet. Vid umgänge med andra personer gäller befogenheter i 11 § LVU (se vidare i allmänna råd).

Viktigt att tänka på vid umgänsbegränsning:

- Beslutet är överklagningsbart.
- Beslutet fattas av socialnämnden
- Umgänsbegränsningen ska övervägas minst var 3:e månad

Risker och missförhållanden

Socialnämnden har ett omfattande och särskilt ansvar för att barn och unga i samhällsvård har en trygg och säker vård. Det innebär att det ska finnas rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker om misshållanden (3 kap. 3a § SoL). I SOSFS 2012:11 2 kap. 2 § 1st återfinns hur socialnämnden ska arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet för att upptäcka sådan risker i ett tidigt skede.

Med missförhållanden menar lagstiftaren övergrepp, vanvård eller allvarliga brister i omsorgen som ligger inom ramen för Lex Sarah (se tidigare avsnitt om Lex Sarah).

Forskning kring placerade barn har konstaterat att dessa barn löper en större risk än andra för att utsättas för olika typer av missförhållanden. Placering i familjehem är en riskfaktor i sig och ökar om tillsynen av familjehemmet brister.

Faktorer som kan förebygga missförhållanden för placerade barn

Det är viktigt att i uppföljningen ha ett säkerhetstänkande kring barnet. För barnet är det viktigt att det har ett eget personligt nätverk för att underlätta att missförhållanden upptäcks. För barn som har lite eller ingen kontakt med sin familj kan det behövas särskilda insatser för att stärka barnets nätverk.

Barnets socialsekreterare behöver ha tid och möjlighet att utveckla sin relation till barnet för att barnet ska våga berätta att något inte står rätt till. En strukturerad och kontinuerlig uppföljning av vården lyfts fram som ett viktigt redskap när det gäller att förebygga missförhållanden. Gällande dokumentationen i barnets akt ska diffusa iakttagelser och signaler som socialsekreteraren uppmärksammar nedtecknas.

Det är viktigt att samarbeta med andra vuxna kring barnet, exempelvis är uppföljande kontakt med barnets förskola eller skola en viktig skyddsfaktor.

Åtgärder vid misstänkta eller konstaterade missförhållanden

Vid misstänka eller konstaterade missförhållanden ska utredning enligt 11 kap. 1 § SoL alltid inledas och skyddsbedömning göras.

Vårdnadshavare, om särskilda skäl inte talar emot det (11 kap. 2 § SoL), och familjehemmet ska snarast informeras om att utredning inletts. Om missförhållandena består av misstänkt brott mot barn ska polis och åklagare konsulteras innan information ges till familjehemmet. Socialnämnden bör polisanmäla brott mot barn, vilket framgår av socialstyrelsens allmänna

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

råd SOSFS 20016:12, tidpunkten för när detta ska göras måste beaktas med hänsyn till skyddet för barnet.

När det är barnet eller den unge som berättar om missförhållanden ska detta tas på allvar. Barnet eller den unge ska informeras om när familjehemmet ska få del av informationen.

I enskilda fall kan det bedömas som lämpligt att en utredning genomförs av en oberoende utredare, dvs någon som inte är involverad i ärendet. Detta kan exempelvis vara en annan kommuns socialnämnd alternativt att en konsult som knyts till kommunen genomför utredningen. Vid misstanke om att det rör sig om ett missförhållande i familjehemmet ska familjehemmet få yttra sig över de påståenden som framförts i anmälan och föranlett utredningen som ska klarlägga de omständigheter som är av betydelse för barnets situation och hälsa.

Barnet eller den unges vårdnadshavare måste alltid underrättas om förhållanden som har betydelse för dennes inställning att låta barnet vara kvar i familjehemmet. När barnet är placerat med stöd av 4 kap. 1 § SoL blir det särskilt tydligt eftersom vårdnadshavaren måste få fatta välgrundade beslut om denne ska låta vården fortgå eller om barnet ska flytta hem. Ett familjehems integritet måste i dessa fall stå tillbaka för vårdnadshavarens insyn i vården då det väger tyngre än familjehemmets integritet (JO 1991/92). Om barnet misstänks vara utsatt för övergrepp i någon form, även om det är vaga uppgifter, ska vårdnadshavaren informeras omgående. Även om övergreppet inte är säkerställt, JO har uttalat att sådana handlingar under pågående vård inte ska undanhållas vårdnadshavare om barnet eller den unge (JO dnr 2013-1998).

Socialnämnden ska kunna ingripa om ett familjehem (gäller även jourhem) anses olämpligt att ta emot barn eller unga i sitt eget hem. Denna bestämmelse kan användas om en kommun vill förbjuda ett hem att ta emot barn (5 kap 2§ SoL). Då denna bestämmelse inte gäller vid flytt behöver nämnden överväga att göra en anmälan enligt 14 kap 1 § SoL till den kommun dit den som har fått ett förbud om att ta emot andras barn i eget hem har flyttat.

Barn i behov av särskilt stöd

ansvar upphör om ärendet överflyttas till annan kommun enligt 16 kap. 1 § SoL. Detta behovsprövade stöd ska särskiljas från alla barns rätt till vistelse i förskola eller fritidshem utifrån familjehemsföräldrarnas behov av tillsyn pga. arbete eller studier.

Beslut om stödåtgärder fattas av rektor, som är skyldig att se till att ett åtgärdsprogram utarbetas för eleven. Barnet och vårdnadshavaren har rätt att begära att ett åtgärdsprogram ska upprättas och de ska ges möjlighet att delta vid utarbetandet av det (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Utöver det ansvar som följer av skollagen har placeringskommunen sitt ansvar enligt 16 kap. 2 § SoL för det placerade barnets vård. Detta ansvar innefattar bl.a. olika stödinsatser som har samband med det vårdbehov som är orsak till eller uppstår under placeringen. Placeringskommunen kan i särskilda fall vara ansvarig för extra insatser som kan behövas för

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

att barnet ska kunna delta i barnomsorgen och för det personliga stöd som barnet av sociala eller psykologiska skäl behöver under vistelse i skolan.

Ett personligt stöd ges av en person som fått sitt uppdrag av socialnämnden i placeringskommunen. Uppdraget utformas i samråd med den förskola eller skola där uppdraget ska utföras, men det är placerande socialnämnd som bestämmer hur stödpersonen ska användas. Stödet ska formuleras utifrån vårdplanen och följas upp genom genomförandeplanen.

Begreppet personligt stöd ska inte förväxlas med sådana resurser som skolan bestämmer över, till exempel elevassistenter. En elevassistent arbetar med utgångspunkt från skolans uppdrag att ge eleverna kunskaper och färdigheter samt att främja elevernas utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. Skolan ska således i första hand ge pedagogiskt stöd, medan socialtjänsten ansvarar för det sociala och psykologiska stödet. Socialnämndens ansvar för placerade barn är avgränsat till särskilt stöd i form av insatser enligt 4 kap. 1 § samt 3 kap. 6 § och 5 kap. 1 § SoL. Åtgärder som faller utanför nämnda bestämmelser i socialtjänstlagen och som omfattas av skolans ansvar kan aldrig ses som en socialtjänstinsats.

Gränsdragningen däremellan kan dock vara svår och behöver vara föremål för samråd mellan de olika myndigheterna. Skiljelinjen gentemot det stöd som kan ges enligt LSS/LASS är tydligare, då personlig assistent enligt dessa lagar har det klart uttalade uppdraget att bistå en allvarligt funktionshindrad person med hygien, måltider, av- och påklädning, kommunikation med andra eller liknande grundläggande behov (9 a § LSS).

För privatplacerade barn gäller att den kommun som gav medgivande till familjehemmet (6 kap. 6 § SoL) aldrig kan krävas på ersättning för särskilt stöd i skolan. (se cirkulär från SKL 2006:18/1997:202).

Flyttningsförbud

Socialnämndens ordförande kan fatta ett beslut om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § LVU om det finns en påtaglig risk att den unges hälsa eller utveckling skadas om han eller hon skiljs från hemmet.

Har socialnämndens ordförande fattat beslut om flyttningsbeslut enligt 27 § LVU ska beslutet underställas förvaltningsrätten inom en vecka och anmälas till socialnämndens nästa sammanträde. Om förvaltningsrätten fastställer ett beslut om tillfälligt flyttningsförbud, skall socialnämnden inom två veckor från dagen för förvaltningsrättens beslut ansöka om flyttningsförbud enligt 24 § LVU. Beslutet är inte överklagningsbart.

Flyttningsförbudet ska övervägas minst var tredje månad. JO har uttalat att

flyttningsbeslut ska ses som en temporär åtgärd och att beslutet inte kan ersätta en ansökan om vård enligt 2 § LVU. Ett flyttningsförbud kan också göras i avvaktan en vårdnadsöverflytt.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Förutsättningar för flyttningsförbud är att själva flytten bedöms vara skadligt för barnet och att ett barn som vistats en lång tid i samma hem inte ska behöva flytta utan tungt vägande skäl. Viktiga aspekter att beakta är känslomässiga bindningar, ålder på barnet, utvecklingsgrad och vårdnadshavarens kontakter med barnet under placeringstiden etc. Reglerna kan endast tillämpas vid placering i ett annat hem än det egna.

Förändringar vid placering i familjehem

Förändringar i vården

Barnets utveckling ska följas nära för att insatserna ska kunna anpassas efter barnets specifika behov. Om behoven och insatserna förändras ska vårdplanen och genomförandeplanen revideras så att den beskriver aktuellt innehåll i vården. Även villkoren för vårdens upphörande ska ses över regelbundet, så att t.ex. det som gäller krav på förändringar vad gäller förhållandena i hemmet motsvarar den aktuella situationen.

Om vårdplanen behöver förändras skrivs dokumentet om och vårdnadshavarna ges tillfälle att ta ställning till ändringarna, t.ex. om det visar sig att barnet behöver behandling som inte tidigare upptagits i vårdplanen.

Vid vård enligt SoL krävs samtycke från vårdnadshavarna till den förändrade vårdplanen vad gäller väsentliga ändringar av vården. Om samtycke inte lämnas måste det övervägas om vården ska upphöra eller om en ansökan ska göras om vård enligt LVU.

Vid vård enligt LVU ska vårdnadshavaren underrättas om viktiga förändringar av vårdplanen. Om den förändrade vårdplanen innefattar en omplacering av barnet måste socialnämnden fatta beslut om den fortsatta vården.

Omplacering

En utredning enligt 11 kap. 1 § SoL behöver inledas om barnet behöver omplaceras eller är i behov av ytterligare insatser (2 kap. 2 § andra stycket SOSFS 2012:11). Varför det är viktigt att inleda en utredning är barnets eller den unges och vårdnadshavarens rätt till delaktighet i vårdens genomförande samt att iaktta förvaltningslagens bestämmelser om kommunikering, parts rätt att meddela sig och parts rätt till insyn.

Forskning visar att omplacering av barn och unga i samhällsvården medför en stark risk för en negativ prognos senare i livet. Sammanbrott i vården kan skifta mellan hemgång och ny placering eller från flera uppbrott från familjehem. Vid en omplacering av barn eller unga ska utredning ske förbehållslöst. Enligt JO ska en omplacering hanteras som en förstagångs-placering förutom om det är brister i familjehemmet. Skälet är att det ses som ett starkt ingripande i vården. Förskola, skola och nödvändiga stödinsatser behöver vara klart innan flytten sker.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

SoL och barn över 15 år

När en placering är gjord med stöd av 4 kap. 1 § SoL kan inte barnet omplaceras utan samtycke från vårdnadshavare eller unga över 15 år. Vårdnadshavare och unga över 15 år kan ansöka om annan placering enligt 4 kap. 1 § SoL vilket föranleder att utredning enligt 11 kap. 1 § SoL ska inledas.

LVU

Om barnet eller den unge är placerad med stöd av LVU är det socialnämnden som bestämmer hur vården skall ordnas och vart den unge ska vistas under vårddagen enligt 1 § LVU. Det betyder dock inte att vårdnadshavare och unga över 15 år fräntas allt inflytande. Om vårdnadshavare eller den unge begär att bli omplacerad behöver frågan hanteras genom ett formellt beslut då 11 § LVU är ett överklagningsbart beslut. JO har yttrat sig över frågan vid ett flertal gånger då unga kan vara missnöjda över vart de har placerats. JO menar att socialnämnden bör börja med att träffa den unge för att resonera om placeringen men om oenigheten kvarstår efter det ska frågan hanteras genom att den unge får ett formellt beslut.

Vid större förändringar i ett familjehem

Vid större förändringar av förhållandena i ett familjehem under pågående vård ska en ny utredning av barnets situation göras och nytt beslut fattas om barnets fortsatta placering samt en ny vårdplan upprättas. En ny bedömning av familjehemmet ska ske och sammanfattas i familjehemsutredningen, vid stora förändringar i ett familjehem kan det vara aktuellt att utföra en ny familjehemsutredning. Större förändringar kan vara separation mellan familjehemsföräldrar, att en ny partner flyttar in i hemmet, dödsfall i familjen eller flyttning till annan ort. Familjehemsföräldrar som separerar får inte själva bestämma hos vem av dem som det placerade barnet ska bo, utan socialnämnden måste göra en särskild utredning i frågan och fatta nytt placeringsbeslut grundat på en ny vårdplan.

Överflytt till annan kommun

Det kan i vissa situationer vara lämpligt att flytta över barnet eller den unges ärende till en annan kommun. Exempelvis om syftet är att barnet eller den unge ska flytta hem och barnets vårdnadshavare flyttar till annan kommun. Vägledande i överflyttningen av ärenden till annan kommun ska vara "ärendets anknytning", hänsyn ska tas till den enskildes önskemål, behov av insatser och dess varaktighet. En begäran om överflyttning skall ske skriftligt till annan kommun likaså ska den svarande kommunen utan dröjsmål utfärda ett skriftligt besked. Reglerar av ärendeöverflyttning mellan kommuner sker i 2a kap. 10 § SoL. Vid oklarhet eller tvist mellan kommuner om ärendets tillhörighet kan Inspektionen för vård och omsorg (IVO) fatta beslut i frågan.

En individuell prövning görs vid varje tillfälle om ärendet är lämpligt att flytta över till annan kommun. Vårdnadshavares, och unga över 15 år, inställning till överflytten ska inhämtas och redovisas i ansökan. Barn under 15 år ska höras och deras inställning ska tillmätas betydelse. Vid familjehemsplaceringar ska principen om kontinuitet och flexibilitet gälla, varför

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

samtliga faktorer behöver vägas samman om det för barnets bästa lämpligt med en överflyttning.

Vårdnadsöverflytt

När barnet vistats i samma familjehem under tre år ska socialnämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden till familjehemsföräldrarna (6 kap. 8 § SoL och 13 § LVU). Vårdnadsöverflytt kan dock ske tidigare om barnet varit familjehemsplacerat sedan spädbarnsålder. Syftet med överflyttning av vårdnaden är att skapa bättre möjligheter för kontinuitet och trygghet för barnet. För att bestämmelsen ska tillämpas krävs i allmänhet att barnet har fått en så stark bindning till sitt nya hem, att barnet uppfattar det som sitt eget samt att en återförening av barn och biologiska föräldrar ter sig orealistisk.

Vid övervägandet ska socialförvaltningen noga väga skäl för respektive emot en vårdnadsöverflyttning. Särskilt ska beaktas hur umgänget med de biologiska föräldrarna sett ut och hur det fungerat. Ställningstagande ska utgå från vad som är bäst för barnet och ska motiveras och dokumenteras väl. Om initiativ till vårdnadsöverflyttning inte tas vid detta första tillfälle ska motiven utförligt dokumenteras så att underlag skapas för de fortsatta övervägandena. Frågan om vårdnadsöverflyttning tas därefter upp vid varje övervägande/omprövning av vården och kommenteras i det dokument som förelägg nämnden. Prövningen behöver inte göras lika omfattande varje gång.

Om det finns anledning för socialnämnden att väcka talan när det gäller vårdnad, umgänge eller förmyndarskap ska nämnden göra en framställan eller ansökan om det till domstol dit ärendet tillhör. Bestämmelsen finns reglerade i 5 kap. 2 § SoF och i 6 kap. 8 § FB anges.

I 6 kap. 11 § SoL anges att om vårdnaden om barnet flyttats över till särskild förordnad vårdnadshavare får den placerande kommunen fortsätta att ge skälig ersättning till de nya vårdnadshavarna, för mer information gällande avtal och ersättningar se SKL:s cirkulär. De nya vårdnadshavarna har också rätt till fortsatt råd och stöd från den placerande kommunen. Däremot behöver socialnämnden inte följa vården och inga överväganden eller omprövningar behöver göras. Barnet har fortsatt rätt till umgänge med sina föräldrar enligt föräldrabalkens regler. Om föräldrarna och de nya vårdnadshavarna inte kan komma överens om umgänget kan föräldrarna vända sig till tingsrätten för att få sin rätt till umgänge med barnet prövad. Om tingsrätten beslutar om umgängesstöd enligt 6 kap. 15 c § FB är det socialnämnden i barnets nya hemkommun som yttrar sig över och verkställer detta.

Adoption av familjehemsplacerade barn

Om familjehemsföräldrar begär att få adoptera det placerade barnet enligt 4 kap. 6 § FB begär tingsrätten in yttrande av socialnämnden enligt 4 kap. 10 § FB. Förutsättningarna för adoption är att vårdnadshavare och barnet om det är 12 år ger sitt samtycke. Om det skett en vårdnadsöverflytt enligt 6 kap. 8 § FB av barnet kan frågan om adoption aktualiseras. Då de biologiska föräldrarna inte längre är vårdnadshavare till barnet och det inte längre krävs ett samtycke. Föräldrarna hörs dock av tingsrätten enligt 4 kap. 10 § FB.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Efter att barnet eller den unge adopterats bryts alla rättsliga relationer med de biologiska föräldrarna och socialnämnden upphör att betala arvode och omkostnad samt att vistelsekommunen får ansvar för stödinsatser enligt 5 kap. 1 § SoL.

ANSVARSFÖRDELNING OCH SAMVERKAN

När tingsrättens dom om vårdnadsöverflyttning vunnit laga kraft är familjehemsföräldrarna inte längre familjehem utan särskilt förordnade vårdnadshavare. I och med att barnet fått nya vårdnadshavare har grunderna för vård enligt SoL eller LVU bortfallit. Beslut ska därför fattas om upphörande av vården och både barnets personakt och familjehemsakten avslutas.

Om de nya vårdnadshavarna ska få fortsatt ekonomisk ersättning betraktas de som uppdragstagare och utbetalning av ersättningar sköts genom kommunens system för utbetalning av löner. Inga löpande journalanteckningar ska göras. Socialnämnden ska utföra uppföljning en gång per år, i denna uppföljning ingår bland annat att stämma av hur familjen och barnet har det samt en eventuell uppräknning av ersättning i enlighet med SKL:s rekommendationer. När vården upphört har placeringskommunen inte längre rätt att uppbära ersättning för underhåll enligt 8 kap. 1 § SoL eller 20 § LSS. Föräldrarna ska underrättas om detta.

Om de särskilt förordnade vårdnadshavare begär råd och stöd ska enligt 6 kap. 11 § SoL de erbjudas det av den kommun som tidigare beslutat om familjehemsplacering. Om barnet eller familjehemmet bedöms vara i behov av behovsprövade insatser även efter byte av vårdnadshavare är det lämpligt att placeringskommunen, redan innan vårdnadsöverflyttningen är klar, medverkar till överläggningar med vistelsekommunen om hur det fortsatta stödet kan ges. Efter en vårdnadsöverflyttning kan placeringskommunen fortsätta att ge skälig ersättning till de nya vårdnadshavarna (6 kap. 11 § SoL). Skälig ersättning till vårdnadshavaren motsvarar oftast det arvode som tidigare utbetalats till familjen, förutsatt att kraven på arbetsinsats och tidsåtgång bedöms som oförändrade, samt ersättning för omkostnader i den mån barnets egna medel i form av barnbidrag, underhållsstöd, barnpension etc. inte är tillräckliga. Arvodet räknas upp varje år i enlighet med rekommendationer från SKL. Omkostnadsersättningen ska schabloniseras och omfatta förutsägbara kostnader. Den framräknade schablonen för omkostnadsersättning ska reduceras med alla typer av ersättningar/bidrag som kan komma barnet till del.

Ett familjehemsarvode som varit förhöjt på grund av funktionshinder hos barnet, kan komma att reduceras om vårdbidrag beviljas för barnet.

Den fortsatta ekonomiska ersättningen behandlas i skattehänseende m.m. som vanliga familjehemsersättningar. Socialnämndens åtaganden regleras i ett avtal med de nya vårdnadshavarna. Avtalet utformas så att det åligger familjehemmet att anmäla om barnets eller familjehemmets förhållanden förändrats på någon väsentlig punkt. Avtalet gäller tillsvidare och så länge vårdnadshavarna har barnet i sin vård, men upphör när barnet fyller 18 år eller vid den senare tidpunkt då barnet slutar gymnasieskolan. Om inget avtal träffas mellan placeringskommunen och den nya vårdnadshavaren upphör placeringskommunens ansvar.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Vårdnadshavaren kan då istället söka stöd från sin hemkommun i enlighet med 5 kap. 1 § SoL.

De särskilt förordnade vårdnadshavarna har inte någon försörjningsskyldighet gentemot barnet, utan den skyldigheten ligger kvar hos de biologiska föräldrarna, som ska fortsätta att betala underhåll för barnet. Underhållsbidraget utbetalas till de särskilt förordnade vårdnadshavarna. Det beräknas enligt bestämmelserna i föräldrabalken och kan fastställas i dom eller genom ett avtal mellan barnets föräldrar och de nya vårdnadshavarna.

Om föräldrarna betalar begränsat eller inget underhållsbidrag alls kan vårdnadshavarna ansöka om underhållsstöd från försäkringskassan. Underhållsstödet kan utbetalas i förhållande till båda föräldrarna.

I Värmdö kommun är det familjerätten som utför utredningar enligt behov av särskilt förordnad vårdnadshavare samt adoptionsutredningar.

Vårdens upphörande

SoL

Om en placering genomförs med stöd av 4 kap. 1 § SoL och vårdnadshavare eller ungdom över 15 år begär att vården ska upphöra ska placeringen avslutas. Om det utifrån barnets bästa inte är lämpligt behöver handläggaren bedöma om det föreligger påtaglig risk för att barnets eller den unges hälsa och utveckling skadas. Ett ställningstagande behöver då göras om barnet behöver omhändertas enligt 6 § LVU eller om en ansökan om vård med stöd av LVU ska lämnas till nämnden.

LVU

Vård enligt LVU ska alltid upphöra om den inte längre behövs. Vård beslutat enligt 2 § LVU upphör senast när den unge fyller 18 år och vård med stöd av 3 § LVU senast den unge har fyllt 21 år (21 § LVU). Även när vården upphör på grund av barnets eller den unges ålder behöver ett beslut om upphörande av vård skrivas till nämnden (SOSFS 1997:15).

Gällande barn som vårdas med stöd av 2 § LVU ska vården upphöra då barnet eller den unge inte längre har ett vårdbehov. Det är vårdnadshavarnas omsorgsförmåga som ska ligga till grund för beslutet. Det krävs att vårdnadshavares förändringar är varaktiga och genomgripande över tid innan beslut fattas om att vården ska upphöra. Vård med stöd av 3 § LVU kan upphöra när den unges skadliga beteende upphört och anses vara stabilt.

Planering inför vårdens upphörande

När det står klart att barnet eller den unge kommer att kunna flytta hem eller till eget boende inom överskådlig tid är det viktigt att övergången från familjehemmet till vårdnadshavare eller eget boende planeras i god tid. I Socialstyrelsens allmänna råd tydliggörs att genomförandeplanen behöver kompletteras med uppgifter om hur barnet eller den unge ska

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

förberedas för tiden efter att placeringen avslutas (SOSFS 2012:11). BBIC stöddokument – På väg, ska användas i planerandet av vårdens upphörande.

De flesta unga bor kvar i familjehemmet tills de fyllt 18 år eller gått ut gymnasiet.

Placeringen är som längst tills den unge fyllt 21 år. Placeringskommunen har då kvar ansvaret under vistelsen i familjehemmet och i anslutning till att vården avslutas.

Därefter gäller bestämmelserna om ansvarsfördelning i enighet med 2 kap. SoL mellan bosättningskommunen och vistelsekommunen.

I vissa fall, när barnet ska flytta tillbaka till vårdnadshavare, kan det vara tillämpligt med LVU i hemmet med stöd av 11 § LVU. Socialnämnden har då kvar det övergripande vårdansvaret över barnet. En placering i hemmet ska utgå från barnets vårdbehov och en försiktighet ska iakttas för att barn eller den unge inte flyttar hem för tidigt.

Hemförhållandena ska som regel vara trygga innan barnet eller den unge flyttas hem.

När barnet blir myndig

När det placerade barnet fyller 18 år upphör tidigare beslut om vård enligt SoL formellt att gälla eftersom det grundat sig på vårdnadshavarens samtycke. Den unge vuxna behöver emellertid ofta bo kvar i familjehemmet, eftersom han eller hon i högre grad än andra är i behov av fortsatt psykosocialt stöd från vuxna. Nämnden har skyldighet att bistå fram till gymnasiestudierna är avslutade, dock längst till fyllda 21 år. Det är den unge vuxne själv som ansöker om bistånd i form av fortsatt placering i familjehemmet och som undertecknar den nya vårdplan som upprättas. Ett nytt biståndsbeslut fattas om eventuell fortsatt placering Vård med stöd av 2 § LVU upphör när barnet fyller 18 år, men socialnämnden bör ändå fatta ett formellt beslut om vårdens upphörande. På samma gång som beslut fattas om att vården ska upphöra kan nämnden besluta att på ansökan av den unge vuxne bevilja bistånd enligt SoL i form av fortsatt vård i familjehemmet.

Tidsgränsen för den fortsatta placeringen bör sättas till den tidpunkt då barnet gått ut gymnasiet, dock längst till 21 års ålder, vilket motsvarar gränsen för föräldrars försörjningsansvar enligt föräldrabalken (7 kap. 1 § FB). Likt tidigare ansvarar socialnämnden för att den vård som ges är god samt hålla sig väl förtrogen med förhållandena i familjehemmet och ge stöd både till den unge vuxne och till familjehemsföräldrarna genom personliga besök i familjehemmet och på annat lämpligt sätt (5 kap. 1 c § SoF). Nämndens skyldighet att överväga vården var sjätte månad bortfaller när barnet fyllt 18 år. Den unge vuxne ska ges tillfälle att själv yttra sig i samband med uppföljningen och den unges synpunkter ska redovisas för nämnden. Vård- och genomförandeplanen ska omformuleras efter de nya behoven och fortsätta ligga till grund för uppföljningen av insatsen.

Socialnämnden är enligt 5 kap. 1 § SoL och allmänna råd från Socialstyrelsen (se 8 kap. SOSFS 2012:11) skyldig att tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan vård och fostran utanför det egna hemmet upphör enligt ett tillägg som infördes i SoL den 1 april 2008. Detta kan innebära insatser i form av fortsatt familjehemsplacering, stödboende, särskilt stöd för att klara av gymnasiet eller för att hitta bostad och arbete. En ung

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

vuxen kan behöva fortsatt stöd av socialtjänsten efter avslutad placering. Den placerande kommunen och vistelsekommunen kan behöva samråda om behov och ansvar för detta stöd. Om den unge vuxne inte vill ta emot insatser och ha fortsatt kontakt är det ändå lämpligt att avtala om en uppföljande kontakt en tid efter placeringen har upphört.

Socialnämnden ansvar efter avslutad vård

Socialnämnden har en skyldighet att tillgodose de stöd och hjälpinsatser som kan föreligga efter avslutad vård (5 kap. 1 § SoL). Bakgrunden till bestämmelsen är att många barn och unga återplacerats efter att en placering avslutats.

Av socialstyrelsens föreskrifter framgår att socialnämnden bör vid bedömning av vårdens avslutande särskilt uppmärksamma de behov barnet eller den unge har av fortsatt kontakt med hemmet där de varit placerade samt andra stöd och hjälpinsatser.

När det gäller barn eller unga som flyttar hem till sina vårdnadshavare behöver socialnämnden ta ställning till vilka stödinsatser föräldrarna kan vara i behov av. Om den unge ska flytta till eget boende bör socialnämnden tillgodose den unges behov av boende, skola, ekonomi eller annat stöd.

Uppföljning med eller utan samtycke

Socialnämnden kan i enighet med bestämmelserna i 5 kap. 1 § SoL komma överens om att följa upp hur det går för barn eller unga när de flyttat hem eller att vården avslutats med att den unge flyttat till eget boende. I första hand ska uppföljning ske i samförstånd. I vissa situationer kan dock socialnämnden fatta beslut om uppföljning av ett barns eller ungdoms situation när vården avslutats mot vårdnadshavares vilja samt unga över 15 år. Vid en uppföljning enligt 4a och b § SoL får socialnämnden ta de kontakter som bedöms nödvändiga och i första hand ska samtal med barnet ske. En Uppföljningen ska avslutas senast två månader från det att utredningen som gäller ett barns behov av stöd och skydd avslutas eller placeringen har upphört eller när nämnden dessförinnan finner skäl att inleda utredning enligt 11 kap 1 § första stycket. Nämnden ska då underrätta barn som fyllt 15 år och vårdnadshavare som berörs om beslutet att inleda respektive avsluta uppföljningen (11 kap 4 c § SoL).

Uppföljning utan samtycke ska endast göras i undantagsfall och ske restriktivt. Uppföljning kan endast göras när det föreligger särskilda behov av insatser i samband med avslutande av vård utanför det egna hemmet. Det ska fattas ett formellt beslut om uppföljningen som får pågå högst i två månader. Beslutet ska motiveras, dokumenteras och delges den som uppföljningen berör. Under uppföljningstiden ska handläggare träffa barn, vårdnadshavare och den unge samt ta de kontakter som behövs. Handläggare kan också tala med barnet eller den unge utan samtycke från vårdnadshavare om denne vill det. Förutom syftet, att få information om barnets förhållande, ska uppföljningen kunna innebära ett motivationsarbete om socialnämnden bedömer att det finns behov av öppna insatser.

Beslutsdatum: 2019-03-06	Diarienummer: 2018SCN/0040
Dokumentnamn: Riktlinjer för familjehemsvård	

Uppföljning

Riktlinjer för familjehemsvård i Värmdö kommun skall årligen revideras utifrån ny rådande lagstiftning, forskrifter och andra ledande dokument. Riktlinjernas användande och tillämpning ska ske i berörda verksamheter för barn och unga inom socialtjänsten. Det är ansvarig chef för enheten som står till svars för att riktlinjerna i sin verksamhet tillämpas och efterlevs.